

Grietje op 't Heunings-arf - J.J. Cremer

Stil, as't begint is't nacht, duustere stikduustere September-nacht.

Ge stoat midden op den kleiweg die van B. woar 't karmis is, noar den Rien-diek geet. Ge stoat er, en de erste dorre bloai - gezwiept deur 'en griemelige weind - ze fledderen oe um 't heufd, moar, zien ku'j ze niet. Zien, krek zoomin as de tak' van de boom' die hen en weer scharmieren, en krek zoomin as 't wêke, klesse, oan weerskanten hoog opgesjoepte woagenspoor, woar ie ien stêken blieft a'j d'r ien trooit.

Niks geen spier ku'j zien; ook rechts, den Roojen Toren niet. 't Was in den ouwen tied 'en kastêl - ge weet wel, met 'en toren die rood was as 't vuur ien de hel; en woater d'r um heer, en soldoatenvolk d'r ien: huzoaren en meer zu'k gesnor; mansluu stief ien 't iesder as duuvels, en vrouwluu die heksen woaren altied ien 't wit! Al ku'j 'em niet zien - zelfs bij kloarlichten dag niet - rechts is 't nog altied: de Rooje Toren. Siends joar en dag is ie verdwenen; 'en klein gedoei bij 'en elzenpas is d'r ienstee van gekommen, moar - dat er nou geen rooje toren meer steet, en 'et tóch nog de Rooje Toren is, zie da's 't wonderbare, veural ien 't duuster. En da's oakelik ook! went, alda'j dan ien 't duuster niet zien kunt, 'en mins die niet doof is kan heuren; en 's-nachts, bijnoame as de karkklok twaalf het gebromd, dan heurt ie - lienks van den weg woar de kolk van 't kastêl zal gewêst zin, en 't land nog altied lêg en zoer, vol riet en vol lies steet - doar heurt ie kloagen en zuchten; 't zin de heksen. Rechts, woar 's-nachts de toren eiges nog wêzen mot, doar heurt ie knoerpen op de tand' en du'k en geweerwolverie da'j meint de begoaves te kriegen. 't Zin de huzoaren, lebendige duuvels! Dat er 'en heele zoi domme minsen zin die niet begriepen woarum 'et bij den elzenpas de Rooje Toren heit; of ook, dat 'et geen Rooje Toren zou heiten, as ie 't niet was; en nóg, dat ze ongeleuvig genogt zin um te meinen dat 'et kloagen en zuchten en knoerpen, geschuufel van 't lies, en gekrâk van 't hout, of gesnoavel van wilde eend' zou wêzen; dat er zukke domme minsen bestoan - heurende doof en ziende stêkebliend, dat kan woar zin,

moar - juffer Sanne Goesterman van 't Heunings-arf, die gunds, op 'en goeje honderd pas afstand, achter ien de huufkar zit, ze verdrêjt 'et um deur te voaren langs 't helse gedoei, nou Jan Goesterman van 't Heunings-arf, heur bruur, die 't peerd 'en eindwêgs bij den kop het vortgeleid, zoo onneuzel is gewêst um 't glas ien de lanteern kapot te stooten, dat de keers is uutgewêjd. 't Kan allemoal best woar wêzen - wat Jan heel goejig zeit - dat ze toch hier met de kar niet kunne stoan blieven, en, dat zoo veul minsen 's-oavends den toren zonder ongemak gepassierd zin; 't kan best woar wêzen, moar, zeker nooit as 't zoo loat en zoo hels duuster as nou was. Juffer Sanne kos niet ens de vief vingers zien die ze veur de oog' het uutgespreid. Dat 'et licht krek zoo dicht bij den toren is uutgegoan, dat most verdacht wêzen; liever wil ze umdrêjen en weer noar B. as wiejer noar huus voaren. Zuster had zat genoojd um te blieven; alles zou thuus wel terecht kommen. - Joa, as ze lang noar gunder ien 't duuster kiek, dan is 't asof ze den toren ien vuur ziet stoan. Umdrêjen wil ze: Niewoar Grietje?'

Moar Jan-boer zei, dat umdrêjen niet kos. Zuster Sanne most begriepen, dat de weg zoo doanig slecht was, dat bruur de kar ten onderste boven zou smieten as ie dee wat zuster gern wou; ze most....

'O Heer!' vluukte juffer Sanne, en ze kneep nicht Grietje, die lienks noast heur zat, ien 't been, dat ze opvloog.

Jan en Grietje hadden óok gevuld wat juffer Sanne vuulde: 'en zachte schok van de kar die stil sting. Niet éen van drie die uut durfde sprêken wât 'et wêzen mocht? Ielk had z'n eigen eksplikoasie, moar zéker was't dat Grietje met de neusdoek veur den mond zat: lachen most ze, en ze durfde 't niet.

't Was van Peter Mullenk, die - heel toevallig? - óok B.-sche karmis had gehouen, wel 'en oarige spikkeloasie gewêst um met Jan en Sanne - die 't niet groot op hum hadden - mee noar D. te voaren,

woar ie óók thuus heurde, zonder dat ze't gewoar wieren. As Sanne-meu geweten had dat Grietje - toen ze 's oavends met bruurs en zusters karmis hiew - oan Peter's erm had geloopen, ze zou heur Grietje, die ze anders zoo liefhad, heel niet vrindelik hebben oangezien. Moar Grietje! wat kos zij 'et gebêteren dat Peter óók op de karmis kwiem, en met geweld heur erm had genomen? Wat kos Grietje 't gebêteren dat Peter ien 't duuster achter op de kar was goan zitten; onder 't voaren ielkreis met de hand onder 't huuf deur was gekommen, en krek zoolang zuutjes oan 't japon had getrokken, totdat ze héur henje in 't ziene lee? As Grietje veul spul had gemoakt en Peter zien zin niet gegeven, dan kos Sanne-meu 't wel is gemarkt hebben, en - och harrejennig, dan was 't meugelik heelegoar uut gewêst, uut met alles woar negen bruurs en

[p. 207]

zusters over jaloers kosten zin, tenwoare Grietje niet altied goed en toeschietelik veur heurluu gebleven was. Zooveul as oangenomen kiend, begriep ie!

Alêvel, juffer Goesterman had er niks van gemarkt, niks van 't karmishouen, niks van 't oarig stuk van 'en palfrenier, en niks van 't henjesgeven ook niet; moar, de schok - toen Peter d'r afsprong - die kleine schok had ze gevuuld, en, noa de vluuk die ze vluukte, zat ze stief, stom, zonder 'en woord te sprêken. Dat 'et 'en weerwolf most wêzen die achter op de kar was gesprongen, dat kos hoast niet anders. Wat ze wou? Ze wou dat ze met 'et heufd onder de dêkes lei, diep, heel diep d'r onder. 'En half uur loater ha'j - as't niet zoo duuster gewêst was - 'en heel eind wiejer, veurbij den Toren en krek oan den voet van den opweg noar den diek, juffer Sanne in 'en heel ander pestuur kunne zien. Ze hing, met heur linkerzied, op den erm van 'en sterke jonge boer, op den erm van Peter, die heur ielkreis vroeg: of ze wel vort kos - went, éen van hoar stoffeschoen' was onder 't goan ien de klei blieve stêken.

Ien 't letst.... Nee, verechtig ze kos niemeer; heur kous plekte ielkreis vast. Weer op de kar goan zitten....? Zie, met de duusternis was ze bang dat Jan 'em zou umsmieten, en êvel umdat 'et op die weg toch ook niet pluus was, had ze d'r zwoarigheid in. Al arg genogt dat Grietje d'r niet had uut gewild. Peter was wel vrindelik. Hoe toevallig dat ie heur krek was achteropgekomen. - Watblief? Op de rug goan zitten? 't Was eigenlijk alste vrindelik. Overdag zou 't gek stoan; moar nou! Peter most niet meinen dat Jan-bruur of zij, in vroeger tied wat tegen hum hadden. - Wacht, ze zou 't japon erst nog 'en bietje noar boven hoalen, en 't zieden mantilie wat achterumsloan. Eén, twee, drie schökskes, doar zat ze. - Of ze niet te zwoar was? - Och heere nee, ze woog al heel licht.

En toch, juffer Sanne was niet dom, bij lange noa niet. Toen Jan met de kar ook boven op den diek sting, - woar Peter de juffer noar toe had gedroagen - toen wiest z'et - aleer ze weer ien de kar goeng stappen - zóo te regelieren, dat Peter achterop zou zitten. Woarum? Dat zei ze niet, moar slim was ze, went, as den Peter d'r op goeng zitten, dan most den ander - ge weet wel, den weerwolf, as ie d'r op zat - goan schuuven; dan had z'en schut ien de rug en kos Peter afbieten wat er gebeuren mocht.

En Jan, Jan vond alles goed wat zuster wou, en goeng - nou ie boven op den harden diek bêter zien en voaren kos - weer véur op de kar zitten; Peter op 't achterstuk; Sanne-meu, die zei dat Grietje moar deur most schuuven, lienks noast Grietje woar ze straks rechts had gezeuten, met natte kleivuut', en schrikachtig;

[p. 208]

met 'en hart dat starker klopte as anders, en glujende hand' Van 't letste zu'j al heel gauw rêkenschap kriegen.

Toen de torenklok met 'en spookachtig noa-getjank éen had gesloagen, was de boerin van 't Heunings-arf nog op, en allinnig ien heur sloapcel. 't Was loat, oakelik loat geworden, en noar zuster goeng ze nooit weer as't dóar karmis was, tenmienste as ze dan 's-oavends noar huus most. A'j nou plezier het dan ku'j Sanne-meu is bêter bekieken. Ze is van 'en lillikke makkeloasie. Moager en schroal van oanzicht kieken heur voale oog' altied arg schichtig ien 't rond; heur neus - zoo had 'en ondermeister op school ens gezeid - was krek 'en vraagteiken dat niet op z'n ploats sting, en 't heufd steet heur op den hals toezoers 'en bietje rechts op zied, krek asof ze doof was oan 't

linkeroor. Dat schêve, zeit juffer Sanne, dat het ze uut 'en schrik gehouen toen ze twintig joar oud was. Van den schrik het Jan-bruur nooit niks gemarkt, en ook het ie nooit geheurd - zooas zuster zeit, dat ze ien jonge joaren 't reuske van 't derp' wier genuumd, zoo mooi as ze was; moar - as zuster 'et zei, dan zou 't wel zoo wêzen.

A'k nou nog êfkes zoo vrij bin um oe te loaten zien hoe juffer Sanne, ienstee van de mooie Zundagse muts, 'en breeje floddermuts op d'r koale vieftigjarige heufd zet en voorders hoe ze ien 't bonte nachtjak met anderhalve rok um de schrumpel been' op 'en breeje pantoffelvoet noar de deur geet, 'k bin zeker dan zu'j d'r niet op verlieven.

Dóar is juffer Sanne nog zoo sekuur niet van; nog zoo sekuur niet, aldat ze niet gek genogt is um te geleuven dat ze nóg 't reuske van 't derp is.

Da'j ien't duuster niet zien kunt, da's zeker; moar da'j ien't duuster vuulen en begriepen kunt, da's óok zeker, zóo redeniert juffer Sanne; moar Peter, hie redeniert: Da'j tastend ien 't duuster, arg mistasten kunt, da's krek zoo zeker.

Hier za'k êfkes 'en punt schrieven.

Toen juffer Sanne, noadat ze heur schoen ien de klei had geloaten, weer op de kar zat, toen is ze ien't erste heel arg geschrokken, dat ze hoast geschráuwd had, moar - ien't begriep dat toch geen weerwolf achter op de kar kos kommen, nou Peter d'r zat, ien dát begriep het ze dat trekken oan 't japon wel bêter verstoan. Heere minsen! zou verechtig die jong....? En - zwakke mins! bezwêken was ze; ze had zich de hand loaten drukken twee- drie keer achter mekoar, en alschoon de hand loater was weggebleven.... heur hart was ien zien hand blieve stêken krek as heur schoen ien de klei.

[p. 209]

Op de deur van 't kämerke - die goed was gesloten - wordt nog 'en grundel gedaan; tegen 't vensterglas, woarachter 'en stevig luuk is, zet juffer Sanne den biebel, die op 'et toafeltje d'r veur lee, met 't open blad noar 't roam toe. Met 'en langen stok die in den hoek had gestoan, stêkt ze onder de bedstee - dat duut ze ielken oavend, went, ge kost moar niet weten....! Ze stêkt liens en rechts, en smêrt 'em hen en weer, en, as 't richtig d'r onder is, dan kiekt ze d'r ien, en stêkt op de beddeplank, en boven ien den hoek; - nee nee, ge kost moar niet weten.

't Is alles ien orde. Moar de boerin van 't Heunings-arf kan, alschoon 'et loat is, nog niet ien de bedstee stappen. 't Is heur ook al te wonderbaarlik um 't hart. Wat of 't lot van 'en mins ien één uurke tieds toch sjanzieren kos.

Dat ze 't vroeger niet groot op Peter gehad had, dát was woar. 't Proatje had altied geloopt dat Peter's voader weerwolfde, met den duuvel krispendierde, altied neiigheden en zêgen op alles had. Moar, hoe dat 'et ook wêzen mocht, veur 't erst van heur lêven het juffer Sanne den Peter gesproken, en - as oe dan iemand dóar, op zoo'n weg veilig veuruut helpt, joa, op den rug draagt, en oe later - och heere minsen! met 't henje opzuukt, dan was 't ien ielk geval niet meugelik dat zoo iemand ien 't duuvelsverbond met zien voader sting. Voorders: Peter warkte zelfs-dukkels bij den domenei, den pastoor en burgemeister ien den blom- en moeshof, en van hum had ze nooit geheurd dat ie 'van 'en slechte reis' was thuus gekommen.

'Van 'en slechte reis!' 't Was krek of de juffer-boerin oan 'en fleske vlieg-op rook, zoo spalkte ze heur oogen. Hoastig trooit ze toe op 'en loaitoafel - moar - aleer dat ze 'en loaj opentrekt en 'en deuske d'r uut kriegt, scheen 't wel dat ze 'en grieznel kreeg, went, hoastig greep ze den stok; stootte drie, vier, vief keer d'r mee tegen 't zolder, krek zoolang tot bruur Jan, die boven sliep, teiken van lêven gaf, en half sloepend, arg brommend, 'en stukske van den 64^{sten} psalm zong; dóar had ze hum op gedressierd.

Juffer Sanne zit nou met een zoi pampierkes in de hand'. Veul planêt het ze ien der lêven getrokken, moar deze erste, den blauwe, die ze trok toen ze nog geen zestien joar oud was, dat kos de woare moar wêzen. Toezoers en altied het ie heur deur 't heufd gespeuld, moar nou, ze wier d'r beduusd van zoo as ie heur toesprak. Kiek: 'In den steenbok' sting d'r boven, en dan, dan steet d'r onder: 'Van een slechte reize zult gij tehuis komen, als wanneer gij bij uw vijand zult tabernakelen

en hij zal u ganschelijk in vlam zetten, zullende gij in den huwelijken staat bovenmate fortuinlijk zijn.'

Nee! starker kos 'en planêt niet sprêken! Moar stil, alsdat 't ook diep ien den nacht is, ze kan 't niet loaten um 't buukske, dat ze noa moeder's dood achter ien 't kammenet het gevonden, nog ens

[p. 210]

op te sloan. 't Oracúlen-buukske! 'En bietje angstig kiekt ze rond en noar boven.; - Jan zong niemeer - moar dan, dan tuurt ze ien 't ouwe smêrige oracúlen-buukske met gêl perkementen umslag, den drie en twientigsten druk noa 't joar 1657. Bij de drie en vieftigste vrag van 't vragregiester steet ze stil en lêst: 'Of de serviteur goeds zal doen aan zijn verkoren?'

Op 't erste blad ien 't rad van avontuur, leit ze heur vinger op de zestussen spoak vief en zeuven, telt volgens de onderrechting zes ien't vragregiester noar umlêg, en kriegt getal acht en vieftig. Op dát blad van 't buukske mot ze wêzen; en doar steet: 'Olympias! - Olympias!!' Bêvend met de hand telt ze weer noar onder zes en doar, doar lêst ze: 'Zoo gij u voorzichtig en wijselijk zult gedragen, zult gij al krijgen van uw serviteur wat gij wilt, want hij bemint u ten hoogste.'

't Hart schuumde juffer Sanne noar de kêl toe. Vol was ze, overvol! 't Proffecie van de jonge joaren zou nog uitkommen, en - wonder was 't niet dat ze nog ens noar heur hand keek, de hand die - ge weet wel.

Da'j lachen mot over 'en vieftigjoarig bijgeleuvig mins dat nog verliefd is, doar he'k geen spiet af, êvel - went 'k heb heur gekend ien de Bêtuw - 'k wil niet da'j altied over heur lachen zult, - as ze allinnig moar lillik gewêst was, dan zou j' 'et iensgeheel niet gedoan hebben - moar 'k wou wel da'j ze ook kost bekloagen. Wat mein ie..... zal 't kiend overdag zien koers kunne veinden, as 't 's-oavends ien 't duuster de weg wier gewezen?

't Is 'en mooie September-mergen, die de donkere nacht het weggekeken.

De groote blom- en moeshof van 't Heunings-arf die achter 'et huus leit, glienstert van duuzend en duuzenden dauwdröpkes ien 't lachende zunnene, da'j de oog' hoast mot dichtkniepen; de appelbongerd gunds oan 't einde, 't is krek asof d'r 'en mooie blauwe rook veurbijdrift. A'j ien de hugt op de rooje liesterbes' kiekt die tegen 't blauw van den bongerd zoo fönkelend uitkommen, dan ku'j oe wel begriepen dat 'et veugelje zich strieken loat as ze hum doarmee verlokken. Erm liesterken! of de minsen veur o u moar allinnig mooie, lekkere beskes wiesten te veinden um d'r lillikke ding mee op te sieren woar ie oe dood ien zuukt! Erm liesterken wil 't niet geleuven; de minsen ze doen 't ook duk veur mekoar en - dat de mins zich o zoo dukkels loat snappen en niks wiezer as 't liesterken is, da's bedroevend, arg bedroevend!

Alêvel loawwe nou geen duuster gezicht zetten. Ien den hof is 't

[p. 211]

zoo oarig. Heel oarig, en toch is Grietje - die al sinds 'en half uur tussen 't rieshout aan 't plukken van snijboonen was - zoo verstandig gewêst, um 't bonten schort um heur hals te sloan, de zwarte rok ten buutenste binnen noar boven te doen, en, ienstee van de schoen' de klomp' oan te trekken. 't Is 's-mergens al fris ien deez tied van 't joar en alles is nat. Ielke stap die ze wiejer tussen 't rieshout duut, mot ze de spinneweb' die vol van woaterpâreljes zitten uuteensloan. Loater, as ze den grooten kôrf vol boon' het geplukt, dan kumt ze uut 't rieshout ien 't pad - en, as ze 'en dikke witte herfstdroad, woar ze krek tegen ienliep, uut 'et gezicht het weggegriezeld, dan steet ze stil um êfkes te kieken. Lienks ien de hugt, kiekt ze noar de witte duufkes die zich eiges op 't natte boord van heur til zitten te wasschen, te pikken onder de vleugeljes, of mekoare kniepeugskes geven: en rechts noar de doalioas en zonneblom' en harfst-sering', die, met de asters umlêg, oan weerskant van 't vlierpriël stoan, 't oarig priël woar 't kamperfuulie deurheer wast. Veur duufkes en blommer zou Grietje heur letste cent uut 't knipke hebben gegeven, as Sanne-meu - zoo goed was ze - 't niet alles betoalde.

Misschien hiew Grietje zooveul van de duufkes omdat de duufkes zich eiges zoo rein bewoaren, en van de blumpkes omdat ze 't heufd altied noar 't licht toekeeren. Moar 'k gleuf niet dat Grietje zoo wied gedocht het. Nou steet ze bij de doalioas. Weet ie van wie of Grietje die mooie keuning

Doavid het gekregen, den rooje zwoare doalioa hier, woar ze krek noar kiekt? Sanne-meu ze weet 'et niet. Grietje best. Wacht, ze zal zoo'n doalioa plukken en dan..... Moar harrejennig! was dát ook schrikken! Krek toen ze de blom bij 't stêlje wou vatten, toen riep 'et: 'Ho!' ien heur oor! 'ho! met den keuning Doavid, die hei'j van mien gekregen, en erst mo'k nog 'en munje d'r veur! 't Was al te arg! Peter's neus was bij de hoare gekommen en voorders.... begriep ie?

En Grietje arg geschrokken, ze kiekt nog beduusd en ze zeit, dat 'et niks oarig is um 'en mins zoo den dood op 'et lief te joagen, foei! Peter hie most.....

Wát, wát most ie.... Weggoan misschien?

Joa, nee, moar in ielk geval 'en mins niet doen schrikken. Peter wiest wel dat Grietje niet alles gleufde - veural niet van hum - wat Sanne-meu gleufde, moar, da'j uut 'en schrik 'en schêven hals kos houen as geliekweg de klok sloeg, dát ko'j eiges oan Sanne toch zien dat wóar was.

'Zêker,' meint Peter: 'as Sanne tenmienste den schêven hals niet eer as den schrik had gehad.'

Heur is, Peter most nou niet alles wegredenieren; hie most.... Moar wat anders: Hoe of Peter hier ien den hof durfde kommen? Jong, as Sanne-meu 't gewoar wier! Joa, giesteroavond, da's woar,

[p. 212]

moar, erst het Sanne met die duusternis zeker gemeind dat 'et 'en ander was die zien hulp presentierde, beveurbeild Peter van 't Klingelhek; loater het heur zeker te veul den angst veur den toren geploagd; en joa, wat Peter heur zeit van dat henje geven deur 't huuf van de kar heer, 't was wel 'en bietje kemiek, moar, Sannemeu was toch veul te best um doar zóo um te lachen as Peter dee. Zeker het Sanne gemeind - joa, wat? - dat wiest Grietje niet krek, moar Peter most nou uutscheien met zien ondeugend lachen; 't was al arg genoeg dat ie hier in den hof durfde kommen, en arger nog....

'Da'j oe deur mien, zoo'n duuvels-kiend, is pakken loat!' roept Peter en sleet zien erm um heur poezelen hals, en drukt heur 'en heel zuut munje op 't frissige wengske.

'Joa, da's zeker al heel arg,' zeit Grietje as ze hum stillekes afweert, moar ze gêft toch de hand die Peter wou vatten: 'Heur is Peter. 'k wil nou niet zeggen da'k krek as Sanne-meu oan dat duuvels-verbond van oe vader geleuf, nee, moar zóoveul is zeker, da'k dieper inzie hoe 't zund is met ou nog langer verkeerung te houen: verkeerung um 'en huukske met 'en mins woarvan Sanne-meu...'

'Siends giesteroavond dat ie heur veurbij den Roojen Toren droeg toch wel 'en bêter begriep zal hebben;' velt Peter ien.

'En toch geleuf ik dat ze 'en schrik zou kriegen as ze ou hier zag;' zeit Grietje.

'Dat den hals weer recht kwiem te stoan?' lacht Peter.

'Nee, moar 'k roaj toch ten beste da'j heergoat,' is 't weerwoord: 'as we mekoar motte kriegen Peter, dan zal God ons wel helpen en zurgen dat Sanne.....'

'Moar God helpt niet as welluu lêg zitten;' velt Peter weer in: 'Heur is, 'k bin juffer Sanne giester ien 't duuster vandienst gewêst, en....'

'Wat hei'j doar? 'en schoen?' vraagt Grietje en gliemlacht; en dan, dan kiekt ze noar 't vlierpriëel, 't was krek asof ze doarachter geritsel heurde - misschien 'en kat die op de loer was gewêst.

'Joa, de schoen die giester in de klei blêf stêken he'k ien de vroegte opgezocht;' zeit Peter: 'Grietje 'k goa noar binnen, 'k wil heur eiges den schoen weerum geven; ze mot mien dan toch te woord stoan; en voorders.....'

'Nee Peter, ik roaj oe goa niet noar binnen,' moant Grietje; 'a'j zêker wiest.... moar nou, en oome....'

En dan, half lachend met den vinger noar 't hek - 'et hek dat 'en eindje wiejer den hof van den weg scheidt: 'Kiek is, doar hei'j weer dat wief van giesteroavond op de karmis, dat oe woarzeggen wou.'

'Verechtig!' roept Peter, 'van 't kêtellappersvolk met den grauwen hit; 'k heb ze de les gelêzen! Kiek kiek ze is knikken, ze kent ons niemeer.'

[p. 213]

'Geen wonder,' meint Grietje: 'giester was 't op de B.-sche karmis, en nou, hier, op 'en ziedweg wel twee uren wiejer; ze zuukt ons hier niet.'

'Wa'n lillik vrouwmings;' is 't weerwoord van Peter: 'en watte gluupse oog!' As onze burgemeister dat volk ien de goat kriegt, dan loat ie ze vast deur Gerr't de veldwachter noar Oarem of Nimwêgen

brengen.' Schrúwend, heel hard noar den kant van 'et hek:

'Wij is moaken da'j wegekumt!'

Grietje trekt Peter oan 't wammes en fluustert: 'Stil Peter.'

'Et vrouwmins alêvel ze frunzelt hoar gêle en gluupige tronie ien smêkende plooi, en stêkt 'en toanige schrumppele hand vol pampierkes deur 't hekke noar veuren.

Aleer dat Grietje 'et keeren kan is Peter noar 't hekke gegoan: 'Wij as de weerlich is moaken da'j met oe schorremorrie van hier goat!' gromt ie 'et vrouwmins toe: 'he'k oe giesteroavond niet gezeid da'k oe met oe leugens liever boven oan den toren zag hangen as d'r 'en cent veur uut te geven?'

Dreigend: 'Zu'j goan.... of anders!'

'Dulde, dulde, schön Königsköpke,' smiechelt 'et vrouwmins met schorre stem en vřemde sproak: 'wohlselig liebes Mädchen an die Brust newoar?'

'Loop! vřemd gespuus dat geen Hollands kan proaten,' gromt Peter nog ens: 'mein ie dawwe gek genogt zin um noar oe leugens te heuren. Zu'j goan....? Wacht, 'k zal oe kriegen!' En, as ie rondziet dan roept ie: 'Tjie.... tjie.... Moor! Moor....!' stêkt hoastig de veurste vingers ien de mond, en fluut, dat 'et schel ien 't rond klinkt.

Zie, gunds bij den bongerd springt 'en zwarte hond over de breeje sloot den hof ien: vliegt, langs de koolstruiken heer, 't andivieveld over noar deez kant van 't arf toe; scheert veurbij de blom' en deur 'et snijboonenrieshout tot woar zien boas steet, springt noar 'em op, en kwiespelt den steert en schudt er zien natte lief dat 'et woater ien 't rond spat.

't Soa Moortje, 't soa!' roept Peter en hitst noar de vrouw. Peter weet wel dat Moortje niet biet, moar met zien snibbige tand' die'j altied zien kunt, het ie al dukkels schuuns volk van voader's arf gejoagd. En Moortje - hie kiek't noar 't wief, en schiet op heur toe, en grienst met de tand'; moar - wat of 't wêzen mag, doar trooit ie achteruut, en jankt en trekt de steert tussen de been'. En 't wief - dat 'em stief blijft oankieken met heur koolzwarte oog', ze ziet ien 't eind noar Peter met 'en smoilikken lach, drêjt zich um, en smuuspelt bij 't weggoan, 'en woord - dat niemand verstoan kan.

Al siends 'en kertier is Peter noar binnen gegoan, moar Grietje, ze vuult zich zoo zwoar um 'et hart. Sanne-meu was 'et beste mins

[p. 214]

van de wereld; veur hóar as 'en moeder - alschoon ze liever had dat de minsen meinden dat Grietje 'en jongere zuster was. Joa, Sanne-meu was best en goed, moar, recht begrepen het Grietje heur nooit. 's-Zundags goeng ze tweemaal noar de kark, en meinde dat ze hiernoamoals ien 't helse vuur zou branden as ze oversloeg, en toch - as ze Grietje, noa 't erste gezang 't loddereindeuske en 'en oogenblikke loater 'en pêpermunje geprezentierd had, dan goeng ze sloapen, en schrok - veural 's-namiddags - deur 't noagezang erst wakker as domenei de predekoasie al uut had. Voorders zei Sanne altied dat ze - 'k weet niet hoe dukkels, verkeering had kunne kriegen; en oome zei, dat 'et wel woar zou wêzen; moar, wie dat 'et gewêst woaren die heur gevraagd hadden, dat wou ze niet zeggen. Sanne-meu kost 'et jongvolk dat verkeering had niet lochten of zien, en - ien 't algemeen had ze 'en hêkel oan al wat getrouwd was.

Êvel, was 'r 'en erm man gesturven, dan zou ze de wêduw en kienders goeddoen en steunen wat ze moar kos. Zie, eigenlijk was ze 'en bietje onbegriepelik. Dat heur eiges den trouwlust nog ploagde....? 't Kos toch niet woar wêzen, meint Grietje, moar, hoe 't ook was, as Peter, die 't meist um zien voader in zoo'n kwoaje noam sting, astantig genogt zou wêzen um over verkeering te sprêken, dan zou 'et wel heelegoar mis zin.

Mis? - 'Joa, nee, joa, nee,' telt Grietje en de kleine bloodjes van 'en palmtekske dat ze plakte fledderen noar umlêg: 'joa, nee, joa nee, joa nee, joa! - Wát joa...? Zou 't goed goan...? Ze weet niemeer wát ze bepoald had van joa of van nee. - Harrejennig! wa'n groote kruusspin die vlak over 't pad, tussen twee karseboom', ien zien web hieng:

'Mergen spin,

'Slecht begin!

- Al zoo veul spin' het ze van mergen gezien, moar deez, deez was al 'en heel lillikke groote. Loop! ze gleufde d'r niks van. Peter schold en lachte altied over die dinger. Alêvel, Sanne-meu had toch veur drie joar al veurzeid: dat er bij Bouwels een starven zou umdat ie 'en vleermuus ien't kippenhok had gevonden; en nóu, ien't letst van de veurige wêk is zien ouwe moeder toch ook moar krek gesturven. Dat er teikens woaren dat ko'j niet tegensprêken, en of Peter ook over alles lachte - over dieproatjes van weerwolven en heksen en den Roojen Toren, dat wou ze doarloaten, moar over meer natuurlikke dinger die ielkeen geleufde, dat ko'j ook spotten nuumen, went Sanne-meu zei altied, as 't over veurzeuggings te sprêken kwiem: 'En deez het de gave der gezondmaking en die der proffecie.' Zie dat sting ien den biebel en ko'j niet tegensprêken.

[p. 215]

Zóo prakkezierend is Grietje rechts van 't woonhuus bij de hooge schuur gekomen.

- As de keujes die ze wêteren most allegoar ien't schot woaren dán zou 't goed goan met Peter, moar, woaren ze d'r buuten dan... zou... 'et...

Nou Grietje 't lêge deurke wil iengoan, nou vuult ze - zonder te zien - dat 'en mins uut 'et hoazelhout lienks van de schuur, hoar opzied kumt. Hoastig umgedrêjd kiekt Grietje ien't scharpe koolzwarte oog van 't wief dat kort gelêjen deur Peter wier weggejoagd. Grietje wordt wit, went van dichtebij is 't krek 'en gezicht um de kienders mee noar bed te joagen; moar gunds op 'en distansie ziet ze Knilles de errebeier ien 't noagres heujen, en ze sprêkt zoo stief as ze kan: 'Hê.... wat wou ie?'

'Iek mar wenig, schön Koniginneköpke, aber du soviel meer newoar...?'

'Hei'j niet geheurd da'j moar hoastig zoudt weggoan?' zeit Grietje en sleet heur oog' noar umlêg.

'Habs geheurd, fries, schönes Kiend,' smêrt 'et wief: 'aber iek wiest wohl das du miek heuren wolst; sonst wier iek gegoan sein; newoar?'

'Nee da's niet woar!' spreekt Grietje: 'k Wil van oe leugens niet gediend wêzen; giesteroavend het mien.... man oe gezeid, da'j van 'en ander niks weten kunt.'

'Dulde, dulde, schön Augelein,' grienst 'et vrouwmins: 'Könink Doaved soll dein Mann sein, joa newoar, as Tante den Sjoen past.'

Grietje kriegt 'en kleur zoo rood as heur halsduukske. Arg beduusd geet ze hoastig de schuur ien; smiet de deur achter zich toe, en ruts.... de grundel d'r op.

Getik op de deur.

Nee, Grietje wil d'r niks van heuren. 't Was oakelik. Hoe kos zoo'n wild vremd mins van den doalia en den schoen weten, en boven alles dat Peter heur man niet was. Zou dat wief verechtig kunne zien of ze Peter zou kriegen of niet....?

Nee! tik moar, tik moar; 'k wil d'r geen spier mee van doen; Peter zou mien uutlachen.

Moar - Peter keek toch óok vremd toen Moor met de steert tussen de been' achteruuttrooi. Dat wief had heel andere oog' as 'en gewoon mins; da'j zieners hadt dat kos toch niemand tegensprêken, en....

Grietje schrikt, went veur 't kleine roampke van de peerdstal tussen de wingerdbloai ien, doar zag ze 't heufd van dat wief weer, alschoon ien't duuster, umdat 'et wief noar binnen keek en de kloare zonnehemel achter heur was. Zie, in den wenkenden vinger most 'en besondere kracht zitten, zoas ie oantrok. Grietje vuult

[p. 216]

'et. Niewoar, doar ien de lêge peerdstal was 't donker.... geen mins zou 't gewoar worden; 't was toch moar gekheid, um is te weten.... 'en oarigheidje anders niks. 't Wief verkocht striekzwêveljes en goaren en band; Grietje kos wat goaren koopen en dan is vroagen meteen. Met de muur tussen ien, kos 'et wief toch geen kwoad doen. Peter zei ook: 't Was laf um bang te wêzen.

En zie dan, doar steet 'et oarig boerinnekes-köpke met twee donkere oog' ien frisse tronie, bij 't open roampke van de duustere peerdstal; ze steet er met heur lêge geldknipje ien de eene, en heur bêvende andere hand in de gêle hand van 'et vrouwmins deur 't roampke heer. En ze luustert, en

heur harte bonst da'j 'et wel heuren kunt; en op ens wordt heur fleurig geloat zoo wit as 'en dooje; moar toch, toch lacht ze, zoo'n ongeleuvig lachske; en 't wief.... 't wief lacht ook, ze lacht as ze groetende heergoat - zoo'n griezenden lach.

En nou - al is 't ook al méer as 'en half uur gelêjen dat Peter noar binnen goeng, nog altied zit ie ien de keukenkoamer.

A'j, krek as Grietje deur 't touwgoatje van de klinkdeur gekeken en gezien hadt, hoe Peter en oome Jan - zonder Sanne-meu - ielk met 'en endje piep ien de mond bij 't vuur hadde gezeuten, dan zou'j deur 't vergeliek, nog bêter begriep hebben gekregen, dat Grietje den blonden blauwoog al heel knap en oome Jan al heel lillik vond. Lillik, joa, moar dood-goed; mo'j arg, vreeselik arg op dood drukken. Zoo moager as ie was, zoo knap was ie, en zoo lang as ie was, zoo goed was ie. - Goed! al wel tienmaal het ie gezeid, dat ie zich niet kos begriepen woar of zuster bleef, die toch bescheid had gedoan dat ze kommen zou. Al wie weet hoe dukkels is ie noar de dêldeur gegoan um Grietje te roepen, went Peter - die zoo vrindelik was um die schoen weer te brengen, hie most toch 'en kummeke koffie drinken en 'en sneedje mik êten.

Zie, Grietje kan 't niet ontloopen; nog eer dat ze hoastig weggevlogen buuten de dêldeur is, roept oome ien de klinkdeur heur toe: of ze nou asteblief wou binnenkommen: d'r was 'en vremde die 'en kummeke koffie zou.

Grietje most wel, en - oan 't goeje gezicht van oome ko'j wel zien dat ie meer schik had nou Grietje d'r ien was.

Bij zich eiges had Jan-boer wel is 'en roare gedachte gehad; moar zuster....! en 't oomschap! en Grietje's jonge joaren! Zoo'n adee begriep ie?

Niewoar, a'j oprecht bint, dan is 't niks meklik um iemand die oe duk um den hals had, gemergen te zeggen krek eender asof'iem alleen van de stroat en de kark kent. Oome markte niet dat Grietje en Peter 't zoo'n klein bietje anders deejen. - Och, verdekseld!

[p. 217]

wat zou dat Grietje toch 'en oarig, bedrievig huusmoederke wêzen; denkt Peter. Wat dee ze die koffie handig ien 't kêtelje. Toen ze 't woater uut den grooten kêtel, die boven 't vuur hieng, d'r ien schonk, en zoo vlak bij hum sting, toen had ie hoar wel is êfkes ien den molligen erm willen kniepen, moar - den oome met zien lange tronie zat d'r vlak tegenover. Kiek, wat goeng dat alles vlug van de hand; hoe veurnoam: 'en wit servet op 't klap van de toafel; de mik, 't roggebroad, de botter, alles d'r op gezet; vief, gezwind! - Harrejennig, 't is hum nou niet genogt dat ie Moor, die hum 't köpke op de knie lei, langs de oor' streelt....

'Wa'k zeggen wou, Jan-boer,' zeit Peter, asof ie uut 'en dreum kumt: 'k heb wel is geheurd da'j ien vroegere joaren, toen ie nog ien de harbarg kwiem, da'j toen zoo mooi den bromvlieg en de mug' kost noasoezen; dat mot heel oarig gewêst zin.'

'Och nee - joa - wat za'k zeggen,' hakkelt Jan-boer, en bloast groote wolken tabaksdamp um zich heer: 'dat het zoo'n voart niet geloopen.'

'Joa, 't mot toch méer as natuurlik gewêst zin,' zeit Peter, 'en dukkels he'k gezeid, 'k gaf 'r 'en verrel tabak veur, a'k dat is heuren kos.'

Jan-boer striekt de beie hand' over de broekspiepen hen en weer; kiekt strak ien 't vuur, en bescheielik sprêkt ie: 'Och, in mien jonge joaren.... moar nou.... 'k zal 't stik zin vergêten.'

'Nee, dat kan niet woar wêzen,' zeit Peter, en dan, as ie opstaat, tot Grietje die mik snijdt: 'Wat zeg gij d'r nou toe....?'

Grietje wordt rood en smuuspelt: 'Nee, dat gleuf ik ook niet.'

Zóo, zoo'n bietje bedeesd, wat is ze dan oarig! Peter wordt arg verliefd. Tot Jan-boer die mot bezwieken: 'Och, a'j 't moar is êfkes prebieren woudt....?'

Jan-boer weet niet.... en grunnikt moar.... as ie Peter die zoo vrindelik was, doarmee plezieren kos, dan.... hie zal 't prebieren; mot niet ten kwoaje rêkenen as ie 't vergêten is.

'O nee, volstrekt niet!'

Jan-boer steet langzaam op; leit 'et piepke op de toafel; geet, zoo lang as ie is, met 'en bietje

kromme rug noar 'et roam; striekt zich bedeesd over 't hoar; kniept duum en vinger asof ie 'en kluutie zal nemen; kucht twee - drie keeren; zeit nog ens dat ie 't verechtig vergêten is; moar, as Peter: 'Nee toe moar!' gezeit het, dan geet ie met de geknepen vingers langs de gloas' van 't roam, noar boven en onder, opzied en achteruut: en klinkt er - arg kunstig - 'et soezend gesnor van den bromvlieg, en 't kloagend getjieng van 'et mugske, dat 'et 'en wonder in oe oor is. A'j goed hadt geluusterd en gekeken dan ha'j nog méer kunne heuren en zien. Nou Jan-boer met den rug noar hum toesting, nou het Peter

[p. 218]

zien oarige Grietje ien de boutjes gevat; en - wat ze ook sribbelt - as Jan-boer krek duut asof ie den bromvlieg al vatte moar dat ie weer vortvloog, dan is 't metterdoad dat Peter al drie vliegskes van 'en zacht brommend munje gesnapt het: hie kos 'et wat gauwer as Jan-boer.

Moar vrêmd! 't is krek asof dat eigenste munje niet lachen meer wil. Peter begriep niet woarum, en as ie allinnig op Grietje moar let, heur ien de donkere eugskes kiekt, en meint dat er treunjes ien springen, dan markt ie te loat dat Jan-boer zien bromvlieg veur 't spiegel nog noazat, en, 't stoan van heur bei met 'en oogslag gezien het.

Asof 't getooverd was sprong Peter van Grietje weg. Moar Janboer - alschoon ien 't zwak gegrepen, en meuglik ien nog wat anders, liens onder 't wammes, Jan-boer was veuls te goejig - en nou ook verlêgen - um te sprêken van wat ie gezien had; alêvel ien 't brommen en piepen had ie geen oarigheid meer en schee d'r mee uut. Toen Peter hum vrindelik dankte veur 't oarige spul, toen zeidie, arg goejig: 't Is tot oe dienstgewêst.' Zie, zóo begreep ie't. Moar Peter, hie vuult en begriep ook, dat: toen ie um Grietje is beet te pakken, oome Jan beet nam, moar de spiegelhum beet kreeg, dat ie toen 'en lomp en oaverechts feguur het gesloagen.

Um ronduut over Grietje te sprêken is ie hier gekomen, en nou - wat most den goejigen Jan-boer nou denken van 't lakspul!

Grietje vol schoamte is met de schort veur 't gezicht uut de keuken gelooopen; moar Peter, as Jan-boer zien piepke weer opstêkt, dan trooit ie toe um ook Jan-boer te zeggen, wat ie erst gemeind het allinnig veur 't heugste gezag te motte bewaren, moar - krek as ie sprêken wil, dan geet de deur boven 't keldertrap open, en kumt Sanne-meu langzaam de trooi van 'et kelderluuk af.

'En ummezienje geduld. Jan-bruur eiges keek d'r beduusd van. Moeder's trouwjapon van gruune sergie, 'en arfstuk bijkant tachtig joar oud, met kort en lêg uutgesnêje bovenlief, krakte zuster Sanne um de magere lêjen, aldat ie krek as 'en zak hieng; op 't schêve heufd sting de neiste kniepmuts met rood en gêl gemoesd lient d'r um, da'j schêf en drêjerig wier a'j 't oanzag. Den boot met dijemant - woar Bram ens honderd doalder veur geprezentierd had - hieng heur op 't gemoed. Bruur begreep d'r niks van, moar dat hoefde ook niet. Nou Sanne zoo'n bietje groacelik den Peter het gegroet, nou smuuspelt ze opzied tegen Jan-bruur; en Jan-bruur begreep 'et, went, hie knikte zes- zeuven keer achter mekoar; sting op, en goeng met zien dood-goeje lief de deur uut.

Peter was opgestoan toen de juffer binnenkwem. Moor het de tand' loate kieken; moar as Peter: koest! tegen Moor, en: gemergen! tegen de juffer het gezeit, dan houdt ie de pet veur zien mond, en 'k weet niet of 't bleuheid of lachen is.

[p. 219]

Nee, bleuheid is 't niet.

'Hei'j goed gesloopen juffer Goesterman?' zeit Peter met 'en knikske: 'k Most êvel is komme zien of alles nog fris en gezond was noa giesteroavond.'

Och, wat was den Peter bij daglicht 'en knap mins; veul knapper van dichtebij as op 'en distansie. 'Joa, Mullenk,' is 't antwoord, 'wat za'k oe zeggen; d'r zin umstandighêjens dat 'en mins die sloopen zou willen, geen oog kan dichtkriegen.' Met 'en knikske: 'Ge bint giesteroavond wel vrindelik gewêst....; 'k had niet gedocht, went....'

'Joa, 'k weet wel juffer da'j altied, um ouwe onneuzele proatjes 'n weerzin tegen voader's huus het gehad,' zeit Peter as de juffer op Jan-boer's ploats bij 't vuur goat zitten: 'Moar 'k docht ook: siends giesteroavond da'k oe vandienst mocht wêzen, zu'j zeker wel heelegoar oan geen proatjes meer gleuven.'

‘Och nee!’ smuuspelt Sanne: ‘d'r is zoo veul blammoasie ien de wereld; moar van ou of oe voader he'k toch eigenlijk nooit....’ ze zweeg en keek ien 't vuur.

Peter is heel blied dat ie dat heuren mag. Niewoar, 't was oakelik genogt dat de minsen ien dezen tied nog zoo bijgeleuvig woaren; juffer Sanne was ook veuls te verstandig; en - as ie dan van mergen ook al doadelik was gekommen um de juffer te prezentieren wat ze verloor.... Peter ziet rond, en véur en achter zich, en - as ie den hond, die juffer's stoffeschoen het beet genomen en d'r krek mee oan 't plukhoaren is, 'et ding met 'en ruk uut den bek het getrokken, en wiejer den arg vertramperien schoen woar Moortje nog noar opspringt, ien de hugt houdt, dan kiekt ie de juffer oan asof ie wil zeggen: Zie, da's nou spietig!

Moar o, die schoen: 't had niks te beteikenen.

Joa juffer, da's nog zoo zeker niet, a'j moar oan veurteikens hecht.

Alêvel of 't ook spietig is, Peter kan 't niet gebêteren. Moortje kriegt 'en tik, - erme dier!

‘Van mergen,’ zeit Peter, ‘bin'k al vroeg de deur uutgegoan um den schoen te zuuken, moar joa - goed Bêtuws, goed rond: de schoen is eigenlijk de sleutel gewêst um hier in huus te kommen.’

Gemuuzoam: ‘Juffer Sanne, 'k bin.... verliefd, arg verliefd!’

Och lieven heere, doar ha'j't al!

‘Siends da'k Grietje 'en joar gelêjen, veur 't erst hier ien 't darp zag,’ vervolgt Peter met klem: en sleet met de schoenzool op toafel, ‘he'k bij mien eiges gezeid: die mot 'et wêzen, die en geen ander!’

De juffer schrok, vreeselik arg, asof z'n weerwolf gezien had; misschien wel van die zoolslag op toafel, en ze kiekt noar umlêg onder de schorsteen, en trapt met heur voet tegen 't houtvuur, dat 'et heelegoar deur mekoar velt.

[p. 220]

‘t Was, toen'k bij domenei de doalioas zou opbeinden,’ proat Peter weer: ‘toen was 't dat ze mien met heur vroolikke snuutje veur 't erst ien 't gemoet liep. Hou! zei ik. Nee, zei ze. Joa! zei ik, en zóo goeng 'et, totdat domenei, woar ze 'en schelharst gebrocht had, uut de deur kwiem, en - vort was ze. Juffer Sanne, 't was altied gestribbel van Grietje umda'j met voader.... ge weet wel.... En van mien was 't geploag en gevrij um 'en huukske; moar nou, niewoar, siends da'k oe giester met die hand deur 't huuf van de kar, misschien arg heb loate schrikken, zu'j 't wel gevat hebben; juffer Sanne 'k bin zoo doanig verliefd op Grietje, da'k verechtig....’

Moar wiejer sprêken kan Peter niet, went krek as ie met 'en zoolslag 't slotwoord verstarcken wil, en Moortje nog ens opspringt noar den schoen, dan ziet Peter juffer Sanne opvliegen van heur stoel, en, as ze rukt oan 't mooie japon, dan heurt ie heur gillen en schrauwen: ‘Help, help! ik stoai ien de vlam, heelegoar ien de vlam!’

En juffer Sanne as ze den zoom van 't japon, die zeker deur 'en vlammend opzied gevallen stuk hout ien brand kwiem, met heur hand wil uitdooven, en zich doanig de vingers brent, dan gilt ze al starker en starker; loopt Peter, die toeschiet, hoast t'onderste boven; vliegt, altied schrauwend, met onzinnig geweld de dêl op, en Moortje, de dartele Moor - wat Peter ook roept, hie vliegt heur schel blaffende noa.

En zie, as 't wonderspektoakel de kiep' doet uuteenstuiven op de dêl, en de duufkes die op de deur zoaten, vortvliegen noar heur til, en de verkens uut 't binnenschot noar buuten joagt - zóo hoastig, dat ze met heur drieën tegelijk ien 't nauwe deurke blieve stêken, dán, dán heurt ook Jan-boer 't vremde geweld en 't wekt hum uut 'en triestige moalerij.

Krek sting ie te kieken noar den grooten parzik die giester nog zoo mooi tussen de gruune bloai' te kleuren hieng, en woar ie nou zag dat deur zoo'n stomme lillikke wisp 'en gat as 'en duum ien gevrêten was. Zie, doar vloog de wisp met zien goudgêle lief d'r weer op toe, um 't hart d'r oan op te hoalen. 't Zou niks, niks geen muuite wêzen um den dief dat spulleke betoald te zetten, en 'em veurgoed te leeren dat ie zien snoavelje had kunne thuus houen, moar.... wie kos nou eksplecieren dat zoo'n parzik niet krek zoo goed veur den wisp as veur hum, veur Jan-boer was geschoapen! Hie zou den beest moar met vrêje loaten, went - Grietje most ook eiges weten....

Hoe Jan-boer van den parzik ien ens op Grietje kwiem, dat wiest ie niet krek, moar nou - nou het ie

't lêven van zuster geheurd, en ziet ie heur gunds bij de put stoan, met 'en speктоakel asof ze den duuvel op 't lief had.

[p. 221]

En joa, dát had ze. Dat ie heur beet nam dat vuult ze en weet ze zéker, aldat ze 't niet uutsprêkt. En toch, zie, den eigenste die 't heur had oangedoan, 't was toch ook den erste die heur 'en emmer putwoater over 't brandende kleedoazie, en den blaffenden hond 'en eindwêgs opzied smeeet. Nee ze weet niet of z'em vluuken of danken mot, went, nou bruur Jan arg goejig steet te vroagen: of heur hand' geen zeer deejen, en of ie ook helpen kos, en hóe of 't gekommen was - nou kumt Peter, die heel gauw noar binnen is gegoan, met Grietje uut 't achterhuus al weerum; boakert de lillik gebrende vingers ien döpkes van watten, en, as ze nou harder schráuwt van de pien, dan is 'et toch weer den eigenste Peter die heur loat drinken uut de nap die met 'en ketting oan de put hieng. Joa joa, ze vuult 'et wel dat 'de vijand' die volgens 't planêt ien den steenbok, 'bij heur tabernoakelde' - onder den schorsteen - en heur heel anders as ze gemeind had 'ien vlam zette', die 'en kiend vrijde ienstee van hoar, dat ie heur toch ook goed was, went, hie steunde heur onder den erm, en hielp hoar - nou ze op bezwiemen af is - met Grietje 'et huus in.

Da'j oe lillik de vingers kunt branden a'j onverstandig ien 't vuur tast - doar kreeg Moortje bij vergeliek 'en kloar begriep van, went, toen ie de drie, met Jan-boer d'r achter, noar binnen zag goan, toen snapte ie noar 'en vliegske dat ien de hugt hum veurbijstreek, en stiet zien neus tegen de post van de schuurdeur.

En eer dat Peter noar huus trok, goat ie nog êfkes ien den moes- en blomhof.

A'j d'r met tegen kunt um en oarig boerinneke met heur mollige frisse wengske tegen den schouwer van 'en knappe krullekop te zien leunen, as ze ielkreis de donkere oog' deur de lange zwarte weimpers noar 'em upsloat; a'j d'r niet tegen kunt um heur henje, - zoo grof niet a'j meint, - deur de forse warkhand van den blonden krullekop te zien drukken, as ie meteen, zoo af en toe, op 't veurheufd van 't lieflikke dernje zien reine lippen zet; a'j d'r niet tegen kunt um 't oan te zien, dan mo'j moar krek doen as Moortje, die oan de vuut' van zien boas leit en de oog' het dichtgeknepen. Alêvel ge kunt toch heuren.

En Peter Mullenk, hie zeit tegen 't oarige zwart-eugske: joawel, dat 'et heel best zal goan. Wat ie met redenoasies zeker nooit had verwonnen, dat het ie grift metterdoad verkregen. Tante Sanne zal joa zeggen, went, zoo woar as ie Grietje hier op 't tipke van d'r neus kust - Moortje kniept êfkes met de oog' - zoo woar is 't ook, dat 'en mins den angst veur andermans ziel loat stêken -

[p. 222]

aldat ie 'em duuvels gleuft - as ie 'em goed het gedoan en hielp bij okkoazie van nood. Joa, 't kan best woar wêzen, dat Grietje geliek had, toen ze van mergen meinde, dat Sanne-meu nog eiges 'en leinte-bluumpke op 't platte gemoed wou, en dat 'en woarzeggerij van jonge joaren hoar nog altied beruurde; moar, zóoveul is óok zeker, dat ze bij 'et ploatvuur over Peter's beduuling geen ummezienje ien de moaling is kunne blieven. Stil het ze't oangeheurd, en ze wiest nou sekuur, dat niks anders as mooi lief hartewiefke troef was. - Moortje kniept weer met de oog'. 'Joa, zelfs,' zeit Peter al wiejer, 'toen ik straks de juffer g'endag zei, en bêterschap wunste, toen het ze heel vrindelik, dag Mullenk en dank oe gezeid, went - ook de road van de watten was goed gewêst, en 't woaren heur eigen watten, woar niks geen duuvelsspul mee kos gebeurd zin.'

En nou, nou mot Peter 't liefste snuutje g'endag zeggen. Watblief...? Of woarzeggerij wel altied leugen zou zin? Of Peter d'r nooit oan geleuft... Wel zeker, lief dierke, hie gleuft er wel oan. Weet ie wanneer? A'j op de vingers kunt noarêkenen dat 'et uutkommen zal; gebeurbeild: oan 'et proffecie dat ie mergen noar B. zal goan um erst is met Grietje's moeder te proaten; en gebeurbeild: dat 'et oarige zwart-eugske zien lieve wiefke zal worden, as ze moar tied van lêven het; en.... dat ie heur zekerlik tien munjes weerum zal geven as zij hum d'r één gêft.

En joa, ze duut 'et; en Moortje kan 't niet loaten, um heelegoar noar den boas en zien zwart-eugske op te zien; en hie kumt overeind, went de boas kniept met de vingers en noojt 'em: 'Kom Moortje, kom!' En Moortje loopt de boas achternoa, 't hek uut, lochtig en opspringend noar de klappende

vingers, totdat ze soam al heel gauw vergoan veur 't gezicht ien 't dicht gebloart van den grooten bongerd.

En Grietje - zie, ze blijft doar allinnig bij 't hekke stoan, en as ze tuurt noar den bongerd, en niks... niks meer ziet, dan is 't heur toch asof ze dat lillikke wief weer ziet, en dan heurt ze nóg ens dat woord, dat harde woord....

Moar nee, 't woaren leugens, allegoar leugens! 'De heerlijkheid van den oogst zou ze zien, de kou van den weinter zou ze vuulen, en de leintebluumpjes zou ze weer ruuken; moar, alear dat 'en nije oogst kwiem, en de twoalfde moand van heur achttiende joar zou voleind wêzen, most ze afvallen van 't lêven as 'en korn-oar veur 't sikkell!' Watte proatjes! Peter zou d'r zeker um lachen as ie wist dat 'et wief zóo veurspeld had. En toch - doar springen ien ens weer heur ooglee ien troan'..... Peter het gezeid dat ze zien wiefke zou worden as ze tied moar van lêven had; en Grietje, ze zucht veur zich uut: 'Joa Peter, joa - a'k tied moar van lêven heb!'

[p. 223]

As Grietje moar tied van lêven het!

Siends den frissen September-dag, toen we s-mergens ien den blom- en moeshof van 't Heuningsarf woaren, is 't nog frisser geworden, en niet gering. Erst, totdat de eerdappels uut den grond woaren, het Octoberzoo'n bietje kiekeboe met 'et zonneke gespeuld; moar op 't letst het ie heelegoar wolken veur 't zonneke gebloazen, dat 'et 'en arg spul veur de appel- en perenplokkes ien den bongerd is gewêst, um den oogst buuten 't nat en de kramp buuten de vingers te houen. Wat 'et moantje belangt, 't is deur den October, ien 'et letste veural, met vrêje geloaten, en de druufkes oan de kleine wingerds ien 't derp die niet ziek woaren. Ze hebben 't letste zuut van 't moantje gekregen. Grietje, alschoon dat 'et fris ien den bongerd was, ze het toch tot 'et letste toe mee appels geroapt, en ten einde toe gezien: 'de heerlijkheid van den oogst'; zuute druufkes gepruufd dat het ze niet; op 't Heuningsarf was de ziekte d'r ien.

November is lillik oan 't roazen gegoan, en met zien kouen oajem het ie al vroeg, en krek in éen nacht, de doalioas glad verflenst, dat ze groezelig zwart woaren en slap hiengen as 'en voatdoek. Keuning Doaved had ook de mooie kleurige spullekes uutgetrokken, en zou moar sloapen totdat 'et weer leinte was.

En December, aldat ie ook met zien kille hand af en toe de klisse klei op de wêgen ien steen het veranderd en witte bluumkes op de gloas' geteikend, en 'en dun vluurke asof 't 'en spiegel was over woaien en sloot' het getrokken.... de Rien en de Woal tot stoan te kriegen, dat het ie oan Jannewoarie te doen geloaten.

En Jannewoarie, met scharpe noagels het ie 'et altied hollende tweespan ien d'r neusgoat' gevat, en Rien en Woal zin on d'r achterste been' goan stoan, en hebben geschuumd en gesloagen tegen kribben en diek. Goddank niet óver den diek.

En Febrewoarie, as ie van voader 't bestier had overgenomen, dan het ie 'et tweespan weer losgeloaten, en Rien en Woal zin weer lieberkes oan 't loopen gegoan; krek as 't minsdom doarbuuten weer toog oan zien wark.

De weinter was koud gewêst. Grietje had 'de weinterkou gevuuld': moar de leinte is gekomen, en wermte en wasdom het ze gebrocht, en 't korn ien halm gezet, en den bongerd ien mooie bluumkes. A'j Grietje op 't Heunings-arf zuukt dan ku'j nog wel twee uren wiejer goan.

Al vief moand' umtrent - went we schrieven nou bluuimoand - is ze niet meer bij Oome en Sanne-meu. Van lieverlee het z'en sterke verzuuking noar moeder's huus gekregen, zóo sterk, dat oome Jan op 'en kouwe dag ien December, de kar moar iengespannen, en heur noar B. het gevoaren. Sanne-meu hadden de troan' ien de

[p. 224]

oog' gestoan toen ze Grietje g'endag kuste. Och! had ze niet alles gedoan um Grietje te plezieren? Op 't gefleem en geproat van den Peter, woar ze toch 't rechte niet van had - zoo'n vremde spitskieker as ie was - op 't gefleem en geproat had ze gezeid: 'Nou as 't dan mot, dan mot 'et met Grietje en ou.'

Moar - 't joa is d'r pas uut gewêst, of Sanne-meu het zooveul berouw gekregen as hoaren.... nee van

d'r hoaren sprak ze niet, ze het argberouw gekregen, went, toen 't dan vroolikhed most wêzen, toen was 't van dag tot doage alles oakelikker en stiller geworden. Ienstee dat Grietje vrijde noar beheuren, zat of liep ze heele doag' zonder lach of proat; zelfs as Peter kwiem dan was ze zóo wonderboarlik roar, dat Sanne d'r geen begriep van kos kriegen en in Grietje's ploats heel anders zou gewêst zin. Ienstee dat Grietje zich 's-Zundags opkleidde noar beheuren, had ze dukkels ien't warkendoagse jak en rok geloopen, zonder noar de kark te goan; en, dat ze moager en bleik wier, dat zag ielkeen die heur tegen-kwiem. Moar Grietje niet allinnig, ook Jan-boer, altied zoo goejig, is sikkeneurig en stil geworden; heele oavends had ie in 't vuur zitte kieken, en, as zuster nog is prakkezierde van sukkeloai te drinken, woar ie altied zoo opgemonterd bij was, dan dronk ie 't wel, soms twientig kummekes, moar - niks geen vroolikhed.

Oan eigen gemoed het Sanne-meu al heel gauw gemarkt, dat er 'en zwarte roaf over 't huus was gekommen, en al kort noadat Peter dat joakreeg, het ze kloar gevat, hoe ze: erst um eiges, en toen ter liefde van Grietje zich deur den booze liet strieken. Wat ze vroeger glippen liet, dat het ze weer beet gegrepen: die Peter die heur allen beruurde was duuvels, en met den duuvel speulde ie koart. Gerr't de veldwachter had toch ook eiges gezien hoe Peter verleden joar bij burgemeister ienstee van mest,zout bij de sparzieplant' had gedoan..... zout! hoe ie de boom' met 'en vremdsoortig woater had gewasschen; boom' te wasschen! en stuufzwoavel over den wingerd had gestreujd dat 'et 'en schand was! Wie van z'n lêven had van zukke duuvelskunsten meer geheurd! Joa, burgemeister had van alles volop ien den hof gehad, moar watblief..... dat zien jongste dernje hoast deur 't achtereind van zoo'n sliersparzie ien't kêlje, gestikt is.... watblief, ge most moar onneuzel genogt wêzen um 't verband niet te zien! En - 'dat den Peter krek as zien voader ookweerwolft,' had Gerr't gezeid, 'k bin niet bang veur geen mins, moar a'k 'em 's-oavends ien't vezier krieg dan druk ik de hand op mien soabel en sloai 'en kruus.' Gerr't was Rooms, juffer Sanne Griffermierd, en alschoon de juffer niet begriepen kos hoe 'en mins zoo onneuzel kos wêzen um oan de macht van zoo'n kruussloan te gleuven, asof 't biebelboek ten binnenste buuten zetten niet heel wat bêters was, ze gleufde toch krek as Gerr't - dat Peter weerwolfde en heur heele huus had beweewolfd.

[p. 225]

Hoe 't wêzen mocht - Grietje had gegreind toen Sanne-meu heur het oangemoand um Peter zien woord weerum te geven, moar wonder bóven wonder, gevraagd of gesproken het Grietje niks, heelegoar niks. Niks het ze geproat, moar op 'en goejen dag dat ze Peter gesproken had, toen het z'em zeker effektief de woarheid gezeid, went - 's-oavends lei ze lankuut met begoaves op den grond, en 'de vluuk' is niemeer op 't arf gezien.

Moar, aldat Jan-boer ook weer 'en bietje tieriger is geworden, Grietjeniet. Sanne had dukkels oan Grietje gevraagd, of ze wel is 'en gevuul had asof heur 'en groote kat op den rug sprong....? Nee! - 'Met de veurpoot' hier, um de strot van de kêl heer.....?' Nee! 'En koud gevuul achter over de ruggegroat, krek eender asof 'en kelderslek d'r langs heer kroop?' Nee, dat had ze nooit gevuuld. 'En geen kiepevel ook niet gekregen as ze met 't lienkeroor 's-oavends ien't kussen lei....?' Nee! nee! Op alles was 't neegewêst. Nee, Peter wou ze niet weerzien. Domenei d'r over sprêken, nee, dat kos.... en den dokter hoalen dat zou iensgeheel niet. Ze mankierde niks; 't was heelegoar niks; heur, ze zong al; zie, ze goeng al oan 't wark ze.... Moar, goandeweg is ze zóo vremd geworden, en gestoag het ze toch zóo dukkels van moeder's huus gesproken, dat Sanne ien't eind, hoast oakelik van Grietje geworden, most toestoon en hêt oangezien, hoe ze, bleik en ontoan, deur Jan-bruur met de kar wier weggevoaren.

En nou, nou is 't 'en mooie vroege Zundag-mergen ien de Meimoand. A'j over den Rien-diek goat en bij 't darp kumt woarachter 't Heunings-arf leit, dan mo'j toch êfkes stoan blieven zoo vêjig en lieflik as 't d'r uutziet. Hier tussen de harbarg en 't bakkershuus ien, loopt den afweg noar umlêg, en vort met 'en kronkel langs domenei's arf noar 't lindenbuschke woarboven de torn van 't karkske uutstêkt. De blauwe leikes gliensteren ien 't zunnike, krek zoo blank as de blauwe leikes van 't kleinere karktornje doargunds met 'en groot kruus d'r op.

Lienks en rechts, en overal ku'j 't korn- en weiveld tussen de hoeves zien uutblinken. Over 't grauw

planken schutting van domenei's arf doar zie'j de gouwe-rêgen, de volle sering en de witte sneeböllekes tussen de gruune bloai oan 't lachen, en - of 't van dóar kumt of van de hoagedorn bij 't bakkershuus of van de lindes gunds, 't ruukt.... 't ruukt zoo zuut en lieflik da'j de neus nog wiejer ien de locht veuruutstêkt. Ge zoudt 'en uur stoan kieken, tenmienste a'j niks anders heurde as 't zacht gegons um de oor' en 't zuut gefluut ien de boom', en 't hoanje op 't arf, en 't oarig

[p. 226]

geklank en geklep uut de torns; hier, zes uur ien den mergen, dóar nooiend ter vroegmis.

Moar nou, nou tuur ie noar wat anders. Gunds op den diek doar geet 'en stofwölkske op. 't Is 'en jong vrouwmis dat hoastig naar deez kant veuruut kumt. Heur rok' en schoen' zin arg bestoven; zoo af en toe vêt ze den neusdoek deur 't geloat, went de zweit-droppels glijen heur 't halsduuksken ien. Ze mot wel wied en hard geloopt hebben dat ze nou al zoo werm is.

Woar ze vandoan kumt, en wie of ze wêzen mag....? Stil, doe moar asof ie Grietje niet kent. Joa, eiges weet ze 't wel dat ze bleik en moager is geworden, oakelik, heel oakelik. Ze vuult wel dat ze hoast geen kracht en geen oasem meer het um hoastig heurs wêgs te goan; moar toch, tóch wil ze veuruut. Woar ze wêzen mot doar zal ze zin véurdat 'et karkvolk hoar ien 't gemoet kumt. Nee, de dokter bij moeder's huus hie zou niet gelevuven dat 'en mins met de têrink nog zoo wied loopen kos. Eiges begriep ze 't ook niet; al um drie uren is ze stillekes opgestoan, heel stillekes, went, Peter zou ze toch weerzien, en de bluumkes die ie heur gaf, en de duufkes op 't til aleer dat ze stierf.... O lieve God! wat griep heur dat woord ien de borst: Starven!

En wiejer loopt ze, tot hier bij de harbarg. Den afweg mot ze af. Van de blom die over domenei's schutting hangen ziet ze niks; moar ze ruukttoch.... wat zuute locht! Niewoar... 'de leintebluumkes zou ze weer ruuken, moar, eerdad 'en neie oogst kwiem en de twaalfde moand van heur achttiende joar....' 't Klamme zweit striekt ze vort van 't vurheufd.

Zie, nou steet ze stil; 'en scharpen blik sleet ze óp noar de roam van 't domenei's-huus; de gardien' hangen glad veur de gloas'; met 'en zwonk schiet ze 't hek van den hof ien. Achter 't schutting, ien de schauw van 't sering en ander blomhout schuult ze weg, en tuurt en kiekt onder de bloajers deur, 'et sliengerpad ien, 't pad, woar ens, veur 't allerêrst den blonden krullekop bij 't doalioaspark heur toesprak, van joa en van nee, met heur dolde en....

Zie, nou trilt ze ien al heur lêjen. Gunds uut 't kleine deurke van de steenen trekkast, kumt 'en manmins noar buuten; de bruuiroam' zet ie open....; lienks kiekt ie en rechts; noar de locht kiekt ie, en noar umlêg op 't park woar nog heel kleine plant' stoan bij hooge doalioastokken; 'en vrooliek zwart hunje lekt hum de hand en hie strêlt 'et den kop.

En.... 'et sliengerpad kumt ie af; zie.... recht op heur toe;.... 't blomhout veurbij, en - 't blomhout dat ritselt, as 't kloagt: 'Peter, Peter!'

En Peter ontruurt en blijft stoan; moar, goeje God! mot dát Grietje wêzen, zoo bleik van wang en hol van oog; kan 't meugelik zin dat lieflikste dernje? Moar joa, ze is 't; 't is Grietje die

[p. 227]

hum verstiet, en zie, ze stêkt de bêvende hand' noar 'em uut, en smuuspelt nog ens: 'Och Peter, mien Peter!'

En Peter, aldat ie hóar Peter niemeer is; aldat ook 'en kouwe weinter hum 't hart het bevroren, hie kumt toch noader, en as ie tegen Moortje die blafte: koest! het gezeid, dan vraagt ie heel koel en bedoard:

'Woar kom ie vandoan Grietje? Ge bint ziek, ik kan't oe oanzien. Wat doe'j hier zoo vroeg ien den hof?'

Zie, 'en schuwen blik sleet Grietje noar 'em op, moar sprêken kan ze niet; heur oajem is beklemd; 't hart sloat heur hoog ien de kêl! Niewoar, alles wou z'em gezeid hebben; alles wat ze vroeger niet durfde: dat ze hum afstiet ien 't droeve gevuul hum nooit te beheuren; van 't wief dat heur woarzei den dag van heur starven; van den angst die op-stond hoar beruurde aldat ze 't niet geleufde; van 't langzaam gevuulen, van 't zuutjes vervallen, en 't bijkant niet sloapen, van alles! van alles!! went nóu, niewoar, nou zou er den Peter, den liefste, niet lachen um 't bijgeleuf: nóu zou ie 't wél gelevuven as ie heur zag, en zeker niet kwoad zin op Grietje, die starft ien heur schoen'.

Moar nou - zoo strak sprêkt ie heur toe, en antwoord geven dat kan ze niet. 'En lange hokkende snik glijdt heur weg van 't gemoed; 'en stroom van troan' schiet heur vort uut de donkere oog', en Peter hie griept noar heur hand, went ze duuzelt zoo vreemd asof ze zou neersloan.

Peter is stark; met ielke hand honderd pond tegelijk op toafel te zetten doar moalt ie geen spier um, en as 't gewed was dan zou ie Grietje best van hier noar 't Heunings-arf droagen; moar nou, wat zou en wat kost ie nou doen? Tussen heur bei' was alles gedoan; doarveur het dat malle schoap van 'en Sanne gezurgd, die zeker nee meinde toen ze joazei van Grietje en hum; die altied valse laffe proatjes gesteund het van voader en van hum.... dat vervluukte bijgeleuvige wief! Stil Peter, ie meugt niet vervluuken. Nee, goeje groote God 't is wel woar, moar a'j de proatjes ien 't darp hadt geheard, en 't sloan van 'et hart ien de borst, en gevuild wat ie um Grietje gevuild het van 't weinter, dan - dan zou j'et begriepen, en begriepen óok: dat 'et nou heelegoar uut is met hum en met Grietje, en dat ie met hoar niet kan droagen deur 't darp.

Woar mot ie noar toe? Ze zakt hoast ien zien erm.....? Och Heere, wat kiekt ze hum lief nog ien't oog; wat drukt ze nog oarig zien hand..... Moar nee, 't spulleke van liefde is uut, heelegoar uut! En, as ie beroait en dan sprêkt asof ie niks vuulde: 'Ge bint muu Grietje, en ziek; 'k zal oe bij Trien ien domenei's keuken brengen, dan bêft ze en steunt ze: 'Nee Peter, nee,nee!'

Peter wier kwoad, dat wier ie meesttieds as 'en ander zou schrikken. De hoefslag van 'en peerd het ie in 't grient op den afweg ge-

[p. 228]

heard; boven 't schutting van den hof uut, zag ie 'en manskop veurbijschieten. De manmins het Peter gezien met 'en vrouw in zien erm, en Peter het Oarie herkend, de bruur van Grietje. En Peter fronst het vurheufd en zeit: 'Kom Grietje, ge most goan; oe bruur is op 't peerd veurbijgerêjen, licht dat ie oe zuukt, wat mot ie wel denken da'j hier zoo bij mien stoat!'

Moar Grietje, ze klemt zich oan Peter vast; ze kan, nee ze wil niet noar huus. En zie, oan 't hek ien de schutting steet Moortje tegen 'en vremde te blaffen. 't Is Oarie - 'en groote kerl. Oarie houdt zien dampende peerd bij den toom en stêkt 'en geschild stuk wilgenhout, dat zien rijzwiiep is, noar veuren.

Of ie asteblijf is weten mocht wat of den Peter op Zundagmergen, hier met zien zuster van doen had?

Niks.

En wat of ze dan hier dee?

Dat most ie moar oan zien zuster vroagen.

Of ie niet zag dat ze ziek was en muu?

Dat kos 'en stêkebliende wel zien.

Moar of den Peter niet begreep dat moeder ien droeven angst zat; of 't geen schand was, um 'en doodzwakke dern twee uren wied van d'r ziekbed te lokken?

'Lokken!' roept Peter, en trooit met den voet veuruut. Starke Oarie, veul grooter as Peter, trekt 'et heufd ien, en zeit zuutjes: 'Kom Grietje, kom mee!'

Moar Grietje kan Peter niet loslaten, en 't smêkt van heur lippen: 'Och loat mien bij Peter: veur 't letst mo'k 'em sprêken!'

Oarie's moeder en Sanne-meu woaren kienders van dezelfde vrouw, van hóar die 't Oracúlen-buukske ien d'r kammenet had; was 't wonder dat den Oarie 'en vremd gevuul kreeg nou 't scharpe oog van den Peter hum altied moar oankeek. Had Sanne-meu eiges geen brief geschreven dat de heele ziekte van Grietje niks anders kos zin as dat den weerwolf van Peter hoar ploagde. Joa, dat Peter's weerwolf heur uut 't bed gehoald en noar hier had gesleupt, 't was kloar en bewezen.

Bij heurluu ien 't darp ha'j óok zoo'n nietsige kerl, den Hannes Blitz, die weerwolven kos. Dukkels had Coarel Hout hum gezien dat ie veur dood ien 't heuj lei, en dan kroop hum 'en heel klein dierke den mond uut, krek 'en speldeknop groot, en 't liep al wiejer en wiejer, en 't wier al grooter en grooter, - of 't 'en slengske of 'en duuvelje was dat ko'j met 't bloote oog niet gewaar worden, moar wél wist ie, dat 't op 'en weerwolf goeng lieken, en dat ie dan beesten en minsen temtierde van geweld. As 't voorders was uutgeroasd dan kwiem 'et ding den eigenste weg weerum, en 't wier al

kleiner en kleiner, en kroop den mond weer ien woar 't uut was gekommen, en de kerl wier wakker en was stik veralterierd.

[p. 229]

Ens had Coarel Hout d'r oarigheid ien gehad, um 't doojes lief van den Blits 'en heel eind wiejer te sleupen, moar dat was speктоakel! 't Klein ding kwiem weerum op de plek woar Blits gewêst was, en drêjde en drêjde ien 't ronde, en, as hie hum toen niet krek had gelegen op 't stee woar ie êrst lei, dan was 't nog de vroag of den weerwolf niet altied d'r buute gebleven en Blits wel ooit weer was lêvend geworden.

En met zukke dinger ien 't heufd was 't dan vremd dat Oarie die Grietje op 't Heunings-arf had willen zuuken - dat Oarie heur nou rukken wou uut den duuvelsklauw woarin ie heur vond? 't Zou laf wêzen as ie terug trooi, en heftig zeit ie: 'Ge zult mien zuster losloaten of anders....!' en griept noar Grietje's erm, en sleet den Peter onwillens met de zweip ien 't gezicht.

'Oarie loat stoan! Ik kan en ik wil niet!' kloagt Grietje. En Peter - al 't leed dat ie droeg, hie vuult 'et niemeer; dat Grietje hum nóg en verechtig liefhet, dát griept hum ien 't hart, en alschoon ie ook mistast, hie meint nou heel zeker: dat bijgeleufsdwang van stêkebliende moagschap heur liefde versmoorde en 't wit op heur koak' lei:

'Nee! Grietje zal blieven, as ze eiges niet goan wil!'

En Oarie met duuzenden noald' ien de oog': 'Dat, dát veur den weerlich! dat zal ik is kieken!'

En kiek dan, rukkend met de linkerhand oan 't halstertoom van 't jonge peerd, dat - altied oangeblaft deur Moortje - hoog met zien kop ien de locht, achteruut trekt, griept Oarie nog ens met de rechterhand noar zien zuster.

Peter houdt den erm as 'en schild veur zien trillende Grietje en trooit achteruut.

Oarie, den toom arg gerekt, duut 'en stap noar heur toe, 't Jonge peerd sleet den kop al hooger en meer ien den nek, en - zie dan, doar knoept 'r 'en riempke van 't heufdstel, en 't heufdstel dat glijdt er den kop van 'et peerd af, en - Oarie ien't trekken, hie smakt er veurover. Zie, 't peerd loopt ien run, met 'en drêj, weer den diek op; den Oarie springt vluukend - zoo kwoad - overeinde, en vliegt dan 'et springende peerd achternoa, 'et peerd dat ie leende van Knilles zien buurman.

Ge kunt wel begriepen dat 'et volk uut de harbarg en 't bakkershuus noar buuten is gegoan, um met Oarie 't peerd te vangen; moar, ge weetniet woar Peter met Grietje noar toe is.

Loop den grientweg moar af tot 'et lindenbuschke; 't karkske en 't karkhof langs, tot oan 't eind van 't eerdappelland; veurzichtig 'et vonderken over, den bongerd deur, dan kom ie van eiges ien 't huus van Peter's voader.

Ien 't heldere licht van de zon, woar 't lieflik ien 't kämerke speelt, zitten Grietje en Peter bij ouwen Mullenk oan de toafel. Grietje het

[p. 230]

twee kummekes varse room gedronken, en as Peter heur drong, het ze 'en sneedje brood gegêten. Ze zit ien den ermstoel van ouwen Mullenk, en Peter het heur 'en kussen ien den rug geleid, went, eerdad ie hoar noar 't Heunings-arf kos brengen, most ze erst wat tot oajem kommen; slap was ze, arg slepkes.

Ze sloapt. Peter kiekt heur oan. Erm kiend! Ze het hum alles gezeid, alles! en joa, dat ze mergen verjoart, en hoe den angst hoar nou starker beruurde.

Ze sloapt. Erm kiend! Had ze moar vroeger gesproken. Zeker, Peter zou hoar de leugens uut 't heufd hebben gejoagd. Moar, wat zeuven moand' lang heur kneep ien de borst, dat het heur 'en têrink gezet, en - de heldere lichtstroal van Mullenk's huus hie kos er de duustere stee niemeer kloaren. - Joa, ze het wel begrepen wat Peter en ouwe Mullenk heur zeiën, dat er moar Een, één Eenige was die 's-minsen lêftied bepoalde en 't uur van zien starven; alêvel, da'j zieners hadt, dien angst, dien angst kos geen mins hoar verjoagen, en ook..... Moar, zuutjes, en ielk reis zin heur ooglee gezonken totdat ze ien sloap viel, en Mullenk en Peter ze proaten niemeer, moar schudden 'et heufd: 'Erm kiend, erme Grietje!'

'k Heb 'en nachtstukske. Niewoar, 't stuk speelt arg ien 't duuster!

't Is denzelfden Zondag, elf uur halftwoalf, en, 't zou niet zoo heel arg duuster wêzen - went de moan steet ien 't erste kertier - moar 't rêgent 'en bietje, êvel zonder veul weind.

A'j ien 't ronde kiekt dan zie'j niks anders as grauwwarte boom' en hofstêjen tegen den voalen hemel uitkommen; van onder - hier en doar - zie'j 'en rood fonkellichtske deur de roam' noar buuten blinken; en, a'j oan oe voet kiekt, dan zie'j ook 'en glimpke, 'en glimpke van 't gliemwurmpke ien 't natte gres, as 't stillekes proat: da'j licht mot geven, veural ien 't duuster. Ge stoat op den grientweg die langs 't Heunings-arf noar 't darp en den diek geet. Lienks bij de wilgen doar hei'j 'en vonder, en a'j 't overgoat dan is 't 'en smal poadje dat vortloopt tussen 't rieshout van 'en tabaksland, en 't elzenhout op den kant van 'en sloot, en ook de noaste weg noar de kom van 't darp is.

Pas kort gelêjen zin vier mansluu zonder lanteern of lichtspul, 't vonderke zootjes overgegoan. 't Leek wel asof de erste 'en polsstok en de tweede en darde ielk 'en goavel of mestgreep ien de hand hadden. Méer ku'j niks onderscheien. Gunds oan 't eind van 't poadje stoen ze stil. Luuster: 'Alla, veuruut Sander! we kommen niet vort;' proat zootjes de tweede; en 't liekt wel asof 't de stem van Oarie, Grietje's bruur uut B. is.

[p. 231]

'k Zal ook niet langer veuruutloopen!' ffuustert Sander, die zeker Sander de errebeier van 't Heunings arf zal wêzen; en angstiger proat ie nog zachter: 'Doargunder, doar he'k wat gezien.' 'Woar?'

'Gunder - dóar; heel ien 't duuster.'

'Nee, dat kan niet waar wêzen,' klinkt 'et schor uut den mond van den achtersten man: 'we motten veul wiejer; bij 't griffermierde karkhof. Toe Sander, veuruut!'

'Nee, dat verdrêj ik!' zeit Sander, went hie zweigt, aldat 'et niks werm is, en weer tot zien volgman: 'Toe Oarie, loop gij moar veuruut asteblijf?'

Moar, dat was onneuzel, den Oarie uut B. hie kende hier êvel den weg niet.

'As we ook moar weerumgoengen,' fluistert doodgoejig de langste, die nommer drie van de vier loopt: 'Sander schient 'en bietje bang te wêzen, en.... 't is zoo duuster da'j hoast niks zien kunt.'

'Nee, veuruut!' bromt Oarie: 'wou'j dan mien zuster, 't erme kiend, nog langer ien den duuvvelsklauw loaten!' Tot Sander: 'Alla! laffe schoapskop, goa gij noar achter. Hier Gerr't, kom gij hier!'

Nee, most niet kwalik nemen; veur den doalder dee Gerr't heel veul, moar veuruutgoan.... nee; as burgemeester 't gewoar wier, dan kos ie as veldwachter zien paspoort wel kriegen; burgemeester gleufde niet ens da'j weerwolven hadt; asof d'r zelfs geen vurige veldspoken woaren! watblijf!? Moar nee, veuruutgoan dat kos ie niet, went.... met zien soabel, en.... burgemeester! Hie zou wel kommandieren van achter.

Oarie geet nou veuruut. Ge kunt straks niemeer heuren wat ze proaten, went, as Gerr't de veldwachter krek as 'en kerperaal gekommandierd het: 'Nou lienks den hoek um; dan schuuns bijhouén, 't Willemsbroek en de heining ó.... vér!' dan goan ze ook lienks den hoek um; de langste toezoers zien oog' op de breeje rug van Oarie, die ie nog êfkes zien kan; de veldwachter dicht achter den lange, zóo dicht, dat de lange doodgoejig vraagt, of Gerr't hum asteblijf niet op de hakke zal troojen - hie dee 'et al dukkels.

Sander de errebeier geet nou achteroan, en - krek prakkezierde ie: wát gevaarlikker zou wêzen, um d'r bij te blieden, of moar stillekes alleen noar huus te drossen, toen ie 'en lillikke vloek vluukte, went 'en natte elzetak, deur Gerr't opzied gehouen, sloeg hum vlak ien 't oangezicht. Och mins, was dat schrikkes!

Tien minuten loater stingen de drie veursten opzied van 'en stuk eerdappelland, tussen 't schoolhuus en de griffermierde kark ien, achter 't uiteinde van 'en hoagedorn en dicht bij 't vonder,

[p. 232]

woarover Peter en Grietje 's-mergens noar 't Mullenk's-huus liepen.

Woar Sander was gebleven dat wiesten ze niet. - Ze stoen te kieken, stil, doojelik stil. Ze hebben

wat gezien.... 't kwiem den hoek van den karkmuur um. Éen sleet de hand oan zien soabel en prêvelt wat tussen den board. De langste drêjde 't heufd noar 'en anderen kant. O lieven heer! 't was 'en heks met vurige oog'; hie zou roajen weerum te goan en 't ding te loate lopen.

Moar nee, de veurste het bêter gezien; 't gif sprong hum ien 't gemoed; dóar ha'j den duuvel, die 't hart van zien erme zuster beruurde. Zie, 't schuffelt hoastig langs de eerdappelplant' op 't vonder oan. 't Is.... Joa.... zeker! 'Toe dan, veuruut!' smuuspelt ie zuutjes; moar.... hie vuult zich trekken oan 't pand van zien jas en 't bêft ien zien oor: 'Oarie, Oarie! kom, loawwe goan!'

'En snijend en sissend gefluut schiet gunds uut de locht, en - van de karkmuur sist 'et weerum.

Zie, doar vliegen twee manskerls - éen lange en éen met 'en soabel - as doojen van 't hagedorn vort, achteruut. - Éen blijft er, en schiet er noar véur; den iesderen mestgreep houdt ie met kracht bij den houteren stêl. Een - twee trooi duut ie nog wiejer veuruut; de mestgreep smakt vort, en - roak boort ie gunds met den drietand 'et lief in!

En 't gefluut schiet weer deur de locht, en 't sist langs de karkmuur, en 'en oaklik gegil snijdt mee ien 'et ronde.

Gunds veur de deur van voader's huus steet Peter Mullenk. Hie heurt wel 'en vremd geschrauw, moar hie fluut toch nog ens en alweer op de vingers, en 't liekt asof de muur van de kark 'et hum noaduut. Moortje lupt tegenswoordig wel is wat wied van huus as ie 's-oavends is uutgeloaten. Moar nou: 'en dof gejang kumt uut den bongerd al noader en noader en klienkt hoe langer hoe zwakker aldat 'et toch noader kumt. 'Zou Moortje....?' denkt Peter. Efkes loopt ie den kleinen hof ien, en roept er: 'Moortje! p^{stt}, Moortje, kom hier!'

En 't hunje, half blaffend, jankt starker. Niemeer zooas anders springt ie op vlugge peutjes zien boas ien 't gemoet; nee, hie sleupt zich veuruut, ielkreis vallend opzied. Erm hunje, goed dierke!

Ien 't rêgen die starker wordt, ku'j heel niks zien.

Nou, binnen ien 't koamer wel. Doar stoan ouwe Mullenk en Peter bij 't stoel, woar 't anders zoo vroolikke dierke, met drie diepe goat' ien 'et lief, heel oakelik op neerleit.

't Zou oe oandoen a'j 't hunje zoo zag. Voader Mullenk, die veur alles de beste road weet, umdat ie van jongs af gemeind het, dat verstandige boek' en schriftenes toch óok veur den boer zin, en misschien wel dóaroan 'en deil van zien kwoaje noam te danken had, Mullenk het gedoan wat ie kos, en biendt nou den doek nog

[p. 233]

vaster die ie um 't erme dierke gesloagen het. Och, 't goeje Moorke, wat het ie gejangt en gekarmd, joa, hoast ook gebeten. Moar nou as Peter, van arge kwoadheid bekommen, de troan' ien de oog' stoan, en, streelend zien kôpke: 'Mien oarige vroolikke hunje,' kniezelt, dan geet er dat steertje toch êfkes nog hen ende weer, en zien ook die kniepende eugskes nog êfkes noar Peter op asof ze doar proaten: Boas, moed houen, boas!

Alêvel de boas, wât kos ie nog moed houen....! Nee, erm vroolikke hunje, èn Grietje - èn gij weg!'

Grietje! nee, 't nachtstuk is nog niet uut.

Noadat Peter hoar 's-mergens ien domenei's hof gevonden en heur ien voader's huus wat verkwikt had, het ie hoar noar 't Heunings-arf gebrocht. Toen ze d'r oankwiem is ze van al d'r vermuujenis buuten kennis geroakt. Sanne-meu die d'r niks van begreep, het met arg veul misboar geroasd, dat Peter zou weggoan, en geschráuwd dat Grietje d'r uutzag asof z'ien de kiest most. Loater was ze met Jan-bruur en Sander den errebeier krek oan 't beroajen gewêst wat nou toch te doen, toen Oarie-nêf - die 't peerd ien 't einde weerum had gekregen - de hofstee kwiem binnengerêjen.

As Sanne-meu heur Grietje, van klein kiend afoan, niet zoo lief had gehad, dan zou ze 't nou zeker niet gepermetierd hebben, dat ze weer op heur vroeger zolderkâmerke ien de bedstee geleid wier. Ze was oakelik van Grietje; en niemand kos d'r kwoalik nemen dat ze heur met geen hand of vinger oanruurde. Moar ook 't was meer as tied dat 'r 'en eind oan kwiem. Den dokter!....? Wât den dokter! die kos dranken geven en pols vuulen, moar van zukke diepere dinger doar had ie geen onneuzel begriep van. Gerr't de veldwachter most noa karktied moar is komen: die wiest 'et. En Gerr't is

gekomen, en met héur en Jan-bruur en Oarie-nêf, het ie lang beroaid, en 't besluit is genomen veur de weerwolvenjacht; en, ge weet hoe 'et gegoan is.

Sanne-meu weet 'et nog niet, went 'et mansvolk kwiem nog niet weerum, alshoon 'et ook loat is.

Veur de sekurigheid het ze Nol den errebeier - 'en kerl as 'en boom - bij zich ien de keuken genomen, went ge kost niet weten: met Grietje 't behekste, 't beweewolfde kiend hier ien huus!....

Joa, Grietje leit ien heur bedstee en sloapt. Van twee uur ien den middag het ze gesloopen, aldat 'et dukkels was asof ze wakker wier, went, dan proatte ze allerlei vremds deur mekoar, heel duk met de oog' hallef open, en smheet zich opzied, nou rechts en dan lienks, dat 'et noarigheid was.

Krek op d' eigen stond dat 'en vremd geluud doarbuuten ien 't darp klienkt, striekt Grietje heur moagere hand langs 't bleike

[p. 234]

gelaat, nòg bleiker, nou heur glanzige zwarte hoaren, onder 't mutsken uut, um de sloap' van 't heufd zin gevallen.

Langzaam geet ze ien 't bed overeind zitten.

't Schiemert hoar ien 't heufd dat ze lang, heel lang het gesloopen.

't Liekt wel asof 't twee daag' gelêjen is dat moeder heur goeje nacht zei.

Wat was 'et mooi ien den blomhof hê!! en de duufkes, ze pikten 't korn uut de hand', en Peter....

Moar zie, hoastig schrikt ze op, sleet de hand oan 't gardien, trekt 'et los.... O God! woar is ze...!?

Joa joa, nou weet ze't, ze weet 'et weer alles. Niet in moeder's huus, moar op 't Heunings-arf is ze; op heur ouwe zolderkâmerke;... en van mergen het ze Peter gezien: toen was ze bij hum; en hie het heur gezeid dat 'et niet woar was van 't gêle wief... Nee! nee!! 't zal niet woar zin! As 't woar was, dan most ze nog starven ien deez, deez eigenste nacht. Nee, 't kan niet wêzen! 'En mins dat starf wier koud oan de been', en ze gluujt, ze gluujt heelegoar. Ze zou, op Peter's road, moar goedsmoeds wêzen en vertrouwen dat God, en Hij moar alleen.... Joa, zie, ze is bedoard, niks bang. - Ze zal nog 'en bietje goan liggen.

Phu! de bovenste dêken van 't werme dek smiet ze opzied.

Zóo, met 't heufd oan de buutenkant van de bedstee, dan kan ze de voale glimp van 'et roam zien.

De oog' zal ze open houen, wied open, went de dood, hie kumt as 'en dief ien de nacht. Hu! ien de nacht! - Ge most woaken en bidden.

Bidden, joa! Kom, bidden!

Moar - o God! nou vuult ze zoo'n vremde, zoo'n wondere kou ien heur been'. - De bovenste dêken

trekt ze weer over zich heer. Moar die kou, ze vuult 'em; joa, en 't meist ien de knie': 'Moeder, Peter!' roept ze: 'as 't êveltoch woar wier!' Starven! 'Help minsen!' Wat wordt ze roar, zoo wonderlik roar. Ien de bedstee, hoe duuster, hoe oakelik duuster! Nee, nee! nee!! ze wil nog niet starven; ze is nog zoo jong, zoo kinderlik jong: 'Moeder! Peter! - Peter!! Moeder!!' gilt ze al starker, en de bedstee vliegt ze uut, en vort op 'et roam toe.... Lucht! phu! lucht mot ze, lucht!!

Moar, zwakke kiend! heur kracht' zin verlamd; dóar, met 'et heufd op 'en stoel, doar leit ze bij 't roam op den vloer; doar leit ze, erm Grietje! bijnao as 'en dooje.

En - hoe lang ze doar leit, dat weet ze niet.

Van 't rumoer ien huus, as 't mansvolk weerum kumt, heurt ze niks.

Van 't rêngengekletter tegen 't vensterroam verneemt ze geen spier.

[p. 235]

Ze ziet niet hoe 't moanje nog êfkes kumt deurbrêken en lichten ien 't kamerke véurdat 't weggeet.

't Erste hoanengeschoater van hoeve tot arf, treft heel niet heur oor.

De mergen zutjes zien oanlichten, dat kan ze niet, nee, went ze leit doar nog altied zoo stil as 'en dooje.

En 't vögelsesfluten op 't dak, en 't gekor van de duufkes veur 't roam, ze heurt....

..... Joa, zie: 'en heel licht lachske speelt um heur mond. De zwarte weimpers goan êfkes noar boven; straks dicht en weer open.

't Gefluut en gekor.... nou heurt ze 't.... welzeker, nou heurt ze 't; moar toch, ien 't erst ze begriep en ze weet niet van woar....?

Alêvel, nou weet ze 't: Joa zie, heur donkere oog' goan flikkrend ien 't ronde, hoast angstig zoo wild ien verrukking; uut heur borst ontsnapt er 'en snik, hoast oaklik van vreugde. De erste mergen-zonnestroalen ze hebben 't hoar toegefluusterd. Ze vuult, ze weet 'et: Die letste nacht van heur achttiende joar is veurbij gegoan! O lieve goeje groote God, en ze lêft nog! Heur heufd is verward, en heur lêjen zin muu, moar tòch - joa ze lêft!! - de toal van dat wief is leugen gewêst. Zóo, met de hand op 't gemoed, zóo vuult ze heur harteklop, joa! O lieve goeje groote God, krek zeuven moand' lang met dien angst ien dat hart. Moar nou....

Zie, doar steet ze overeinde; 't zoldervenster stoot ze van 't grundel los en noar buuten. 'En volle frisse zuute Mei-locht stroomt heur met kracht tegemoet ien de hijgende borst! Heur achttiende joardag - ze het hum begroet; en de bluumkes ruukt ze - o, krek as 'et joar nog te veuren, en de duufkes ziet ze, en de boom' en de bloai', en de blauw-blauwe locht, alles, alles ien 't ronde; en heur tand' ze kleppen opeen, en heur oog' ze schieten ien troan', ien bêvende, dankende troan'.... God wiest 'et alleen, en God most ze danken!

Moar stil, aldat 'et zunnেকে op dien ersten dag van Grietje's negentiende joar wel vrooliek blinken mocht, toch zal 't geen vroolikke joardag wêzen.

As 'en felle en lange sturm den stengel van 't jonge beumpke ter eerd het gezwiept, wat mein ie, zal één enkele stroal van 'en lieflikke Meizon hum starkte weergeven! Nee, en toch niewoar, 't zunnেকে mocht vrooliek blinken, went 't darp en den heelen umtrek kreeg nog 'en andere stroal van licht - as van 't zunnেকে eiges.

Hier en overal! op 't veld, ien de schuur, oan den heerd, ien de warkploats, overal, is 't proatje volveerdig over Grietje en Peter en Moortje - den ermen weerwolf! - Over Jan-boer die op den hoal is gegoan, en zoo lang as ie was ien 'en sloot is gevallen.

[p. 236]

Over Gerr't de veldwachter die van burgemeister geen kienderachtig repplement het gekregen, en gekommandierd is, um uut eigen zak den veedokter te betoalen die ie heel handig bij 't erme Moortje hoalen most.... of anders.... rechtsumkeert, marsss!

Zij hebben geproat en gelachen, allemoal - zelfs Sander de errebeier, die 's-nachts van den angst de koorts op 't lief het gekregen, - gelachen, hoe d'r minsen zoo dom kosten wêzen um oan woarzeggerij van zoo'n zwêvelwief, en 't geweerwolf van 'en mins te gleuven. Joa, ze hebben geproat en gelachen, en er oarigheid ien gehad dat toch 'en vremde, den Oarie uut B. en geen uut eigen darp, 't onneuzele stuk had bestoan. Ze zouen hum rekommandieren as juffer Sanne nog ens zoo'n weerwolf had dood te stêken. 's-Middags op 'en karsenverpachting wou ielkeen Peter de hand geven, dan kos ie zien dat zelluu niet zoo dom woaren as ander die zukke dinger geleufden. - Wat er bij veul van die lachers nog ien de huukskes zat, doar wiwwe moar niet noar vroagen, en òok niet of ze dien eigen oavend weer van die vremde verhoaljes hadden, die zij niet geleufden, moar die voder of moeder of wie ook, toch eiges belêfd had; we willen moar allinnig vroagen, of 't zunnেকে op Grietje's joardag niet vrooliek schienen mocht, nou dokter - bekend met den aanleg van 't kwoad - oan 't ziekbed van Grietje geroepen, heel goeje moed gêft; nou 'en stroal van hooger licht over 't darpke heerblonk, en prêkt: dat meer te kunne gleuven as 'en ander gleuft nog altied geen wiesheid is; en, dat 'en mins arg mistasten kan zoolang ie ien 't duustere tast.

En nou, nou mo'j nog is êfkes mee op 'en boerenwoagen. 't Is 'en werme zomer gewêst, 'en weldoajige zomer.

Alschon 't ook half September is, de klei-weg die van 'et darp woar Grietje's moeder woont, langs den Roojen Toren noar den diek goat, bleef nog zoo hard as 'en bikkel. Met twee beste jonge peerds erveur, rolt en doavert de boerenwagen, da'j 'em op 'en kertier afstands wel heuren kunt.

Hoast krek ien 't eigenste kleedoazie as ien den nacht toen we heur op deez' weg veur 't erste zoagen zit juffer Sanne van 't Heunings-arf op 't achterste benkske met Grietje's moeder, heur zuster Leene, noast zich. Bij vergeliék ku'j oe nog bêter begriepen woarum zuster Leene ien jongere joaren, zuster Sanne met den rechten Jozef is veurgegoan; 't is 'en knap slag van 'en vrouwmings, en a'j goed kiekt,

dan is 't krek asof Grietje heur van 't geloat is geteikend.

[p. 237]

Grietje.... joa, op 't middelste benkske, doar zit ze, oan de linkerzied van 'en jong manmins, hand ien hand met mekoare, - woar Sanne-meu onwillens den heelen tied noar kieken mot. Doar zit Grietje, en ge zegt bij oe eiges: Verdrêjd, wat ziet ze d'r lieflik uut. 'En blank streujen huidje met rooje en witte bluumpkes d'r ien, steet boven 't plooiemutske op 't zwart glanzig hoar, en met 'en wit striekske is 't onder 'et kinneke vastgemoakt. Nee, 't is geen ermoei; en op heur lieflik geloat is 't ook geen ermoei meer. Toen de angst die heur glad van de boan bracht, had uutgeroasd, toen is ze noa drie wêk van ziekte zoo zuutjesoan weer ien d'r fleur gekommen; en Peter, as ie heur oanziet: dan kan ie 't bij al 't gedender van 't boerengerij niet loaten um zien lieve fleurige zwart-eugske is êfkes tegen zich oan te drukken..... zóo, dat Sanne-meu op de achterste bank d'r roarig van wordt; went, aldat ze 't Oracúlen-buukske en al heur planet', op Jan-bruur's goejig verzuuk oan domenei het gegeven, en wel geleuven wil dat al die woarzeggerij zundige leugen is, zoo meint ze toch dat 'en mins van vieftig joar - asteblijf - toch ook nog de minste niet was, as derechte moar kwiem. Véur op de woagenkist zit 'en lang mins met ronden rug, die êvel met vaste hand' de peerds ien toom houdt; noast 'em zit 'en oud man met 'en zwart hunje op schoot dat hum ielkreis de hand lekt. En - ien vollen draf geet 'et de lies- en rietstreek veurbij woar de Rooje Toren gewêst is. Of ze proaten of niet....? met al dat woagengedender, en 't geklepper van de vlecht', en 't gerengel van 't achterstuk oan de kettings, ku'j d'r hoast niks van heuren. Alêvel, as 't zoo vortjoagt, den Roojen Toren langs, dan ku'j toch zien; zien hoe Sanne-meu - alschoon ze óok wil geleuven dat al 't geproat over dien toren moar zundige gekkeproat is, dat ze toch ongevuilig 't schêve heufd - nou ze doar veurbijsnort - wat dieper ien de schouwers trekt: dat Jan-boer arg wied van den slootkant afhoudt, went, 'van 'en sloot doar het ie genogt van'. Ge kunt toch zien, nou de peerds al wiejer met spitse oor' en gestrekte been' ien vollen run den opweg opjoagen, dat Peter achterum kiekt noar Sanne, en met 'en ondeugend kniep-eugske noar de schoen oan heur voet wiest; en dat Sanne-meu half verknepen lacht, en dat Peter en Grietje en moeder Leene ook lachen; en joa, a'j goed luustert dan ku'j toch heuren ook, heuren hoe Sanne-meu tegen 't woagengedender ienschreeuwt: dat 't toch geen wonder is da'j 'en schoen verliest a'j ien de klesse klei trooit.

Nee, dóar zal Sanne-meu wel geliek in hebben. Alêvel, 'en verstandig mins..... Moar stil, geen zêjeprêkskes op en 'boerenwoagen.

En de woagen jakkert over den hoogen grientdiek da'j de volgeloajen appelboom' oan weerskant, van 't stof dat opvliegt, hoast heel niet zien kunt. 't Schuum broest de peerds onder heur tuug'

[p. 238]

uut. 't Snort doavrend al wiejer, en 't snoatert starker as 't langs de huus' goat die tegen den diek stoaan.

't Liekt wel of Jan honger het, zoo joagt ie. Moar ho! Bij den afweg tussen 't bakkershuus en de harbarg ien, doar kan ie niet wiejer; 'en voerbak is er midden dwars ien 't spoor gezet; 'k weet niet hoeveul jongens en dernjes uut de buurtschap, met Grietje's bruurs en zusters, die veuruut zin gevoaren, of doar bij mekoar stoaan.

Twee flinke jonge kerls houen de peerds vast, went de peerds kieken 'en bietje schichtig noar de groote vlag die 'en ander ien de hand houdt.

En - 't kan niet gebêteren: Grietje en Peter ze motten de woagen af.

Wel heere minsen, wa'n spektoakel! D'r af, d'r af-kommen dàt motten ze!

Hier - veur ielkeen is 'en blomruuker, van asters en rozen en doalioas en eliantrops. - Wat ruuken ze lekker!

En Peter kriegt 'en segoar, zoo groot as 'en halven erm, van Bêtuwsch gewas, met lienten d'r um; went, Grietje - 'et oangenomen kiend - het van oome Jan en Sanne-meu 'en tabaksploats gekregen, woar Peter zal boas zin.

En Geurt de harbargier schenkt rooje wien met sukker veur 't jonge poar, dat beheurlik te B. deur burgemeister en domenei is iengezêgend.

En zie, doar goan ze, Peter en Grietje ien 't midden van 't jonge volk, de groote vlag en 't

WienNeerlandsbloed op 'en hand-harmonikoa veuruut, met hoezees! en hoeroas! dat Jan-boer wark het um zien tweespan op den afweg ien toom te houen. - Kiek kiek is! hoe die jonge peerds met de oor' speulen; nou spits veuruut en dan ien den nek.

Doar beneeye den afrit, woar de weg wat breejer is, doar snort Jan-boer 'et jongvolk veurbij. Sanne-Meu kiek van den woagen nog is um. Moortje springt van ouwen Mullenk's knie op den grond dat ie hoast onder 't rad kwiem. 't Kleine weerwölfke - met drie koale plekskes op 't lief - wil nou toch liever bij den jongen boas wêzen; en Jan-boer het vree dat 'et hunje weg is: 't Is toch geen mooi hunje ook niet!'

En de boerenwoagen verdwient um den hoek. En bij 't domenei's-hek steet 'et jongvolk stil. Domenei - niks bekanterig dat Grietje ien moeder's darp wou trouwen - kumt met de juffer en kienders noar buuten, en hie duwt twee oarige dernjes ien witte jurkskes noar veuren um Mullenk - die domenei's blomhof niet zal vergêten aldat ie getrouwd en tabaksboer zal wêzen - um Peter 'en ruuker te geven en ook een oan Grietje. En Peter bedankt; en Grietje - as ze de kleintjes gekust het - dan sleet ze

[p. 239]

'en schuunsen blik ien domenei's hof. Nou vief moand' gelêjen toen stond ze doar, dóar achter 'et blomhout den dood op de koak, en nou....

Moar 't geet weer veuruut, en 't WienNeerlandsbloed schoatert - wat anders kos dikke Hein niet speulen - en niemand ziet de troan die uut 'et zwart-eugske op Peter's hand velt, de hand die 't dwaalgeleuf zal keeren van Grietje's pad, zoo goed as ie 't onnut placht te keeren tussen de bluumkes.

En veuruut goat 'et; 't schoolhuus langs - 't schoolhuus woar goed zoad gestreujd den vetsten akker vindt - lienks den rijweg, de iep' en 't karkske veurbij, en 't karkhof óok woar de weerwolf van 't darp veurgoed ien begroaven leit; al wiejer en wiejer; straks ook met vrooliek gezang, tot gunder oan 't Heunings-arf.

En doar, dóar motte ze wêzen! Doar stoen de toafels gedekt en volgeloajen met eerdappels, stokvisch en riestebrij. Zie, bij 't hek doar steet Gerr't de veldwachter ien groot pontefikool, en 't allererst neemt ie den hoed af veur - Moortje, die, 't voandel veuruut, hum veurbij holt.

En, vroolikhed zal 't wêzen op 't Heunings-arf tot loat ien den nacht.

Jan-boer zal 't ziene d'r ook toe bijpassen. Siends den mergen dat ie Grietje zoo wonder met Peter ien 't spiegelglas zag, van dat oogenblik afoan het ie vast besloten den bromvlieg nooit meer te vertoonen; moar nou, op Grietje's brulleft, nou 't jongvolk zoo drong en zoo nooide, nou wou ie 't dan êfkes nog wel is prebieren. In zien jonge joaren toen kos ie 't veel bêter, moar.... Joa, joa, hie zou 'et prebieren, en - doar bromde en soesde ie weer; alêvel, veur 't spiegel doar bleef ie veur weg, went oog' ien de rug dat was overdoajig.

En Sanne-meu is ook vrooliek. Joa en da's vremd genoeg: 'en brulleft te vieren op 't Heunings-arf ien heur eigen gedoei, 'en brulleft van 'en ander!!... Stil, 'k wiest wel da'j lachen zoudt over 't malle bijgeleuvig trouwlustige mins; moar nou - al'j goed van hart bint, dan zu'j ze nou meeliejend oankieken, dàt wiest ik wel zeker. Sanne is óok jong gewêst.... en - as heur ien 't duuster de weg is gewezen, en veur 't jonk en ontvanklik gemoed de waarzeggerij 'en minnespiegel het opgehangen, wat mein ie, zal 't lêven bij 't altied weer zien en niet griepen, geen kwellingen boaren en doojen 't verstand? Wat den iendruk kan hechten, dat, dàt hei'j toch oan Grietje gezien. - En Sanne-meu is vrooliek. Niewoar, Grietje was ook heur liefste. Of ze êvel ien 't korte verloop heelheel kloar ziend' is geworden....? Ik weet 'et niet zeker, ze smuuspelt: dat Grietje gelukkig zal wêzen, went, dat 'et heur trouwdag mooi weer is gebleven.

Op 't oogenblik is Grietje geen klein bietje gelukkig. 't Spiet

[p. 240]

heur wel dat Oarie, heur oudste bruur, de eenige is die stillekes te B. bleef, went, siends ie den weerwolf zoo dapper versloeg, het ie 't verdrêjd um ooit weer 'en voet hier ien 't derpke te zetten; 't spiet Grietje wel, moar toch - ze vuult zich zoo arg en zoo oaklik gelukkig; niewoar, heur onspoed was leerink veur eigen en ander gewêst; heur Peter, den liefste, hie nuumt hoar zien wiefke, en zal

heur bescharmen zoolang as ie oajemt.

En - zie nou ie is êtkes met Grietje 't gejoel ien de schuur is ontgoan, de schuur woar Grietje de wroak van dat lillikke wief most betoalen; nou ze soam ien den hof bij 't volle moanlicht veur 't blomparkske blieven stoan, en Grietje temidden van 't liefdegefluuster, de plek wiest woar 't gêle wief heur vast het beluusterd, nou vuult er den Peter nog 'en andere liefdegloed. Zie, doar trekt ie den mooisten Keuning Doavid, de forse blom van 't doalioastruuk, en - 'dat 'en mins as dié woar de bluum noar genuumd wier, nog ens kos opstoan, met 'en slienger ien de hand, en 'en meulesteen d'r ien, en alle dwoalgeleuf de harsens d'r mee plette!' dat wou en dat bad ie, nou ie de blom plant op Grietje's boezem.
